

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knaifova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo: Knaifova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Dr. Jovan Cvijić umrl

V Beogradu je umrl največji jugoslovanski geograf, znanstvenik svetovnega slovesa, oduševljen borec za jugoslovansko misel.

— Beograd, 17. januarja. Včeraj ob 8. jutraj je preminil slavni srbski geograf in učenjak dr. Jovan Cvijić. Pokojnik je že del časa bolhal na težki srčni bolezni. Pred tednom je bil z Dunaja pozvan eden prvih avstrijskih kirurgov in specialist za srčne bolezni, ki pa ni mogel odvrniti katastrofe.

Smrt dr. Jovana Cvijića je napravila na vso javnost globok vtis. V jutranjih urah je posetil pokojnikovo rodbino kralj Aleksander ter ji izrazil sožalje k težki izgubi. Pogreb dr. Cvijića bo v torek, na državne stroške. V imenu vlade se bo od pokojnega poslovil minister prosvete Miša Trifunović.

Dr. Jovan Cvijić

Dr. Jovan Cvijić je umrl. Za seboj pušča široko sled. Dela, ki jih je ustvaril tekom svojega mnogoletnega znanstvenega delovanja, so mnogoštevilna in mnogostranska, obsegajo vse panoge geografske znanosti in so v mnogem pogledu osnova za naučno poznavanje pokrajine in naroda, sedanjosti in preteklosti. V vrsti naših znanstvenikov je z njegovo smrtjo nastala vrzel, ki se ne bo dala tako kmalu izpolniti.

Toda Jovan Cvijić ni bil mož, katerega delo bi pripadalo izključno samo znanosti v tesnem pomenu besede, marveč je poseglo aktivno tudi v sodobno narodno življenje. Geografska znanost je že po svoji naravi zelo blizu resničnemu življenju; Cvijić ji je vdihnil izredno mnogo aktivnega, pri tem pa ostal še vedno točno na znanstvenih osnovah, tako da znanost ni nikdar trpela po političnih nagibih. Cvijić se je najtemeljiteje od balkanskih geografov lotil makedonskega problema, obsevali zamotano vprašanje o narodnosti Makedonije, tega najopasnkejšega kota Balkanskega polotoka, z žarko lučjo znanstvene preiskave in konstatacije, s tem, da je dognal, da se narodnost tamkajšnjega slovenskega prebivalstva šele opredeljuje, in sicer pod učinkovanjem političnih odnošajev. Na to njegovo tezo so se mogli pozneje z uspehom oprati aktivni politiki in ko so n. pr. med svetovno vojno Bolgari delali propagando za aneksijo dežele, so se mogli celo vodilni člani srbske socialistične stranke proti njim sklicevati na Cvijićeve znanstvene konstatacije.

V globoko utemeljenih, vedno znanstveno neoporečnih člankih je Jovan Cvijić komentiral specialne politične težnje Srbije, pa bodisi da je bilo na razpravi vprašanje srbskega dostopa do morja preko Bosne-Hercegovine, preko Albanije ali po Vardarski dolini proti Solunu. Politika naroda, njegovih življenjskih teženj, se razvija po prirodnih zakonih, ki jih baš geografska znanost ne le naknadno razkriva, marveč tudi razkriva v naprej in s tem uči narod iti po pravi in pravilni poti. Cvijić je bil znanstvenik te vrste in s svojimi globokotelnimi razmotiravanji je storil ne le predvotni Srbiji, marveč vsemu našemu troimenemu narodu ogromne usluge. Zadnji del njegovega delovanja, tekom svetovne vojne in na mirovni konfe-

renci nam pokaže Cvijića kot odločnega zastopnika jugoslovanske koncepcije, ki mu je globoki znanstveni vpogled v razvojne možnosti in nujnost slovenskega rodu na jugu jasno pokazal zastarelost tesnih plemenskih vidikov.

Svojo važno vlogo pred vnanjim svetom je vršil Cvijić tem uspešneje, ker si je s svojim znanstvenim delom pridobil toliko sloves, da ga danes štejejo med prve evropske znanstvene avtoritete. Njegova beseda je tehtala mnogo in zato je moglo biti toliko pomena, ako jo je zastavil v korist nacionalnim interesom. Ko se je pred leti, v času latentne politične krize v naši državi, pojavila težnja po nepristranem, strokovnjaškem ministru, se je pomnožno imenoval Jovan Cvijić kot kandidat za vodstvo nepolitične vlade. Seveda je Cvijić s posebno izjavo odklonil take načrte; on je bil politik le, v kolikor je njegova objektivna znanost prila v dobro politiki.

Jovan Cvijić je eden prvih predstavitev našega rodu, ki se je v polni meri uveljavil pred mednarodnim forum in utemeljil tamkaj sloves našega imena v Evropi. Z njim je naš rod najlepše afirmiral svojo kulturnost, svojo življenjsko silo.

Iz Cvijićevega življenja

Dr. Jovan Cvijić, profesor geografije na beogradski univerzi, je bil rojen 29. septembra 1865. v Loznici v Podrinjskem okrogu iz trgovske rodbine. Po končani srednji šoli je dovršil 1888 tedanjo »Veliko šolo« v Beogradu, bil nato leto dni profesor na drugi beogradski gimnaziji, od t. 1889. do 1892. pa je študiral na dunajskem vseučilišču, kjer je položil doktorat iz geografije in geologije. L. 1893. je bil imenovan za profesorja beogradske »Velike šole«. L. 1902 je bil pozvan za rednega profesorja v Prago, a je vabilo odklonil, ker je hotel ostati v domovini. Jeseni l. 1907. je postal rektor med tem ustanovljene beogradske univerze.

Ze kot študent »Velike šole« se je pričel Cvijić baviti z geografijo in je prirejal naučna potovanja najprvo po Srbiji, pozneje pa tudi po ostalih krajih balkanskega polotoka. Glavno pažnjo je obračal geomorfološkim, hidrografskim in tektonskim vprašanjem, kasneje se je pečal tudi z antropogeografskimi in etnografskimi pojavi.

O vseh teh problemih je pokojni Cvijić napisal dolgo vrsto razprav, publikacij in naučnih knjig, ki so izšle v raznih jezikih in v nalaglednejših znanstvenih listih, tako da si je že kot mlad univerzitetni profesor stekel glas izrednega geografskega strokovnjaka. Dr. Cvijić je bil predsednik srbske kraljevske Akademije nauk. Geografskega društva v Beogradu, častni doktor češkega učiteljskega v Pragi in Sorbonne v Parizu, častni in dopisni član mnogih geografskih, etnografskih in prirodoslovnih društev in akademij. Cvijić je prejel za svoja znanstvena raziskovanja zlato svetinjo angleškega kralja, zlato in srebrno svetinjo geografskega društva v Parizu, veliko zlato medaljo geografskega društva v Washingtonu in najvišja domača odlikovanja Srbije oz. Jugoslavije.

brez strehe, a ostala sem poštena. Zakaj naj bi še živel? Leto dni sem bila v bolnici, a sedaj v zimi sem na cesti. Od nikoder nisem dobila pomoči. Prosila sem dobrega svojega znanca, da mi posodi 50 dinarjev. Ne vem, da - li je sprejel pismo; vsaj odzval se ni. Štiri leta sem strašno trpela. Ljubo mi je, da bo kmalu konec trpljenja in da bom trpela na drugem svetu. Tam me ne bo nihče žalil, nihče videl. Sedaj mi oprostite. Moje telo boste našli v Savi. Nikar me ne obsojajte, sodil me bo Bog. Ne javite smrti moji občini. Pozdravljene vse moje prijateljice. — Pepica. — Eno pismo je bilo naslovljeno na sestro Pepice Marjko Uhan, eno pa na zasebnega uradnika Ivica K. — Trupla nesrečne mladence še niso našli.

AMNESTIJA ZA HSS

— Beograd, 17. januarja. Pavle Radić je posetil predsednika vlade Nikolo Uzunovića in interveniral radi amnestije po Obznani obsojenih pristajev HSS. Uzunović je po tem sestanku s Pavlom Radićem odšel v stanovanje ministra notranjih del Maksimovića ter z njim konferiral o tem predmetu. Nikola Uzunović je po tem sestanku izjavil, da bo ta amnestija objavljenja še pred oblastnimi volitvami.

Živahna volilna nedelja

Vse stranke so porabile zadnjo nedeljo pred volitvami za glavni naskok. — Brezštevilni shodi so se vršili v vseh okrajih. — Politično delo v Beogradu je popolnoma zastalo.

— Beograd, 17. januarja. Zanimanje politične javnosti je danes osredotočeno na velike shode, ki so jih voditelji velikih strank priredili tekom včerajšnje nedelje na raznih krajih naše države. Izvajanja Svetozarja Pribičevića na zagrebškem shodu so napravila na beogradsko politično javnost globok vtis. Listi priznavajo, da je Svetozar Pribičević doživel v Zagrebu nenavadno prisrčen sprejem in da je dosegel velik uspeh.

Večina voditeljev strank je ostalo v svojih volilnih okrajih. V predsedništvu vlade in v Narodni skupščini je bilo danes dopolne popolnoma mirno. V zunanem ministru so se oglašali češko-slovaški poslanik Šeba, avstrijski poslanik Hoffinger in turški poslanik. V Narodni skupščini je zasedala večina finančnega odbora in proučevala pojedine postavke proračuna ministristva poljedelstva in ministristva za socialno politiko. Proračuna teh dveh ministristev sta postavljena na dnevni red plenarne seje finančnega odbora, ki se bo vršila popoldne.

Zagreb, 17. januarja. Včeraj se je vršil v Music-hallu velik demokratski shod, na katerem je govoril Sv. Pribičević.

Slovaški klerikalci vstopili v vladu

Po daljših pogajanjih je Hlinkova stranka vstopila v vladu. — Morala je od svojega separatizma mnogo popustiti. — Slovaški klerikalci so dobili dva portfelja.

— Praga, 17. januarja. Vprašanje vstopa slovaških klerikalcev v vladu je bilo aktualno že od imenovanja novega Svehlovega kabineta. Po povratku iz Amerike je vodja slovaških klerikalcev Hlinka uvidel, da brez sodelovanja na vodstvu državnega krmila njegova stranka ne more uspevati. Zato se je začel pogajati z ministrskim predsednikom Svehlo o vstopu v njegovo vladu in stavlil pogoje, ki so bili nespremenljivi. Po prvih neuspehih j. začel Svehla popuščati in končno je bil dosežen sporazum: Slovaški klerikalci so v svojem separatizmu mnogo popustili in zlezli v vladu. Tako je došla češko-slovaška krepko koalicijsko vladu, v kateri so prvič, od kar obstoja država, tudi Nemci slovaški klerikalci. Parlamentarni klub slovaške klerikalne stranke je imel v soboto sejo, na kateri je sklenil vstopiti v vladu. Proti sta glasovala samo dva poslanca.

V soboto sta bila imenovana ministros dva poslancu Hlinkove stranke, in sicer dr. Marek Gažik ministrom za izenačenje zakonov in dr. Josef Tiso ministrom narodnega zdravja. Dosedanji minister za izenačenje zakonov dr. Hodža in minister za narodno zdravje dr. Kallay sta bila razrešena svoje funkcije.

Novi minister dr. Gažik je bil rojen 18. aprila 1887 v Turzovic pri Trenčinu na Slovaškem. Studiral je gimnazijo v Trenčinu in Nitri, pozneje pa pravo v Budimpešti. Od l. 1919 je bil odvetnik v Trenčinu, od nosno Bratislavi. Dr. Josef Tiso je po klicu duhovnik. Rojen je bil 13. oktobra 1887 v Vel. Bytci na Slovaškem. Studiral je bogoslovje. Zadnja leta je bil dekan v Banovcih pri Trenčinu.

Epidemija španske divja že tudi v Zagrebu

Več sto bolnikov. — Bolezen je le kratka in lahka. — Kako se bolezen pojavlja. — Smrtnih izidov še ni bilo.

Zagreb, 17. januarja. Španska influenza, ki divja po celi Evropi, se je strahovito hitro razširila tudi v Zagrebu, tako da leži v Zagrebu več sto oseb. K sreči večina teh bolnikov prestaja bolezen brez težjih posledic. Španska influenza preneha v Zagrebu že po par dneh. Nastane na ta način, da se nenadoma pojavi velika mrzlica, nato nastopi vročina 39 do 40°. Bolnika bole kosti

in mišice, v prsih ga zbada. Močno ga bolita tudi glava in vrat. Nos je zatrpan s katarom, glas je zamolkel. V več slučajih je obolela cela rodbina, deca, roditelji in služinčad. Zdravniki ne prijavljajo vseh slučajev mestnemu fizikatu, ker bi prijavljanje in izpolnjevanje prijavnic vzelo preveč časa. Smrtnih žrtev španska doslej še ni zahtevala.

Uradni podatki o razširjenju španske

Informacije zdravstvenega odseka Društva narodov. — Poročila si nasprotujejo. — Po večini je letošnja epidemija lahkega značaja.

Zdravstveni odsek Društva narodov je izdal 11. t. m. oficijelno poročilo o širjenju in stanju španske v Evropi.

Po poročilih nemškega zdravstvenega urada ne gre vedno za pravo špansko bolezen, marveč navadno le za izredno številna obolenja v grlu odnosno nosu. V Berlinu so ugotovili v enem tednu pri 851 mrličih samo 6 slučajev prave španske Međ 500.000 člani berlinske bolnišnice blagajne je bilo prijavljenih do 10. t. m. samo 1231 takih, ki so res oboleli na španski.

Belgija je sporočila 7. januarja zdravstvenemu odseku Društva narodov, da je opazati mnogo slučajev lažje španske, ki pa ni komplicirana in večinoma hitro poneha. Smrtni slučajji so redki.

Na Danskem so ugotovili ob istem času mnogo slučajev gripe, ki se pojavlja v obliki vnetja sapnika, goltanca, očesnih mren, glavobola, bolečin v

trebuhu, hrbtu itd. Bolezen je izredno nalezljiva in se pojavi običajno dva dni potem, ko je prišel zdrav človek v stik z bolnikom. Sanitetne oblasti priporočajo občinstvu omejiti poseščanje javnih lokalov, shodov, plesov itd. do skrajnosti.

Na Španskem se je pojavila epidemija 19. decembra. Širila se je sicer zelo hitro, vendar pa ni bila katastrofalna.

V Parizu je umrlo od 21. do 31. decembra 1942 oseb. Od teh je podleglo španski samo 139.

V Londonu je umrlo od 26. decembra do 1. januarja 1473 oseb, od teh vsled španske samo 17.

Iz Italije so brzojavili 9. januarja, da se epidemija španske še ni pojavila v večjem obsegu.

V Švici je bilo v januarju opazati sumljiv porast obolenj, osobito v bernskem, bazileiskem in ženevskem kanto-

nu. Umirali so večinoma starejši ljudje. Zda je španska v omenjenih kantonih ponehala, pač pa se hitro širi v okolici Cüricha. Vse šole so zaprte. Poseščanje bolnikov v javnih bolnicah je strogo zabranjeno.

Holandski zdravstveni urad je poročal 7. januarja, da se je pojavila španska med božičnimi prazniki in da je razsajala zlasti med uradnimstvom.

Na Švedskem število bolnikov doslej še ni posebno veliko.

Korupcijski proces v Somboru

Senzacionalne izpovedi o radičevski korupciji

Kakor smo že poročali, se vrši pred okrožnim sodiščem v Somboru senzacionalen proces zoper predsednika radičevske organizacije v Bački, ključavničarja Palića in njegove tovariše, ki so obtoženi goljufije in izsiljevanja. Med 40 pričami, ki so povabljene k zaslišanju je tudi bivši podžupan bačke oblasti, dr. Stojković, ki je bil l. 1924 obsojen radi poverbe 500.000 Din državnega denarja na 5 let ječe in se nahaja sedaj v kaznišnici v Mitrovici.

Izredno zanimivo in mestoma naravnost senzacionalno je bilo zasliševanje dr. Stojkovića. Dr. Stojković je izjavil, da se je seznanil s Palićem in ostalimi obtoženci l. 1923 v Beogradu, kjer je prvotno nameraval otvoriti odvetniško pisarno. Najprej je prišel k njemu obtoženec Tukančić, ki se mu je predstavil kot agent izseljeniške družbe »Kolumbus«. Izjavil je, da ima v ministru notranjih zadev imenitne zveze ter da vedno lahko dobi potne liste za Ameriko. Pozval je dr. Stojkovića, naj mu pošlje stranke ter mu je obljubil za to 15 odstotkov provizije. Pozneje je pripeljal k njemu Palić dve ženski, ki sta plačali za dobavo potnih listov vsaka po 6000 Din. Od tega je obdržal Tukančić 5.000 Din, 500 Din je dal obtožencu Germanovcu, 500 Din pa je dobil Stojković. Ker pa ni mogel dobiti potnih listov, je pozneje ženskam denar vrnil. Če so to storili tudi ostali, mu ni znano.

Ko je pozneje ministru poverilo izdajo potnih listov velikim županom, je Palić začel trgovino s potnimi listi na veliko. Dr. Stojković je na opombo predsednika, češ da bi on kot trikratni doktor in nekdanji profesor teologije že moral vedeti, da je to nedopustno, vehementno izjavil, da ni on glavni krivec, marveč da sede večji krivci še danes na najvišjih mestih in da zaslužio s potnimi listi ogromne vsote. Ko je imel kot veliki župan pravico izdajati potne liste, je res izstavil omenjenima ženskama potne liste za ceno 30.000 Din. Palić in njegovi pomočniki so nato proti pošlani taksni 6000 Din izposlovali potne liste najrazličnejšim osebom. Vsakdo jim je moral naprej plačati.

Po zaslišanju ostalih prič, kojih izpovedi se nanašajo na poglavje potnih listov, je pričela razprava o izsiljevanju. Na podlagi predloženih pisem so strokovnjaki ugotovili, da je vsa pisma pisal Palić sam. V pislih, naslovljenih na razne inozemce, ki so nameravali optirati za našo državo, jim ponuja svojo pomoč, ako mu takoj izplačajo po 10 tisoč Din. Če pa tega ne store, naj računajo s tem, da bodo že v par dneh izgnani. Na ta način je izsilil visoke vsote, ki jih je deloma obdržal sam, deloma pa razdelil med soobtožence.

Državni pravdnik je po zaključku razprave zahteval za vse obtožence naj strožjo kazen ter izjavil, da razteza tožbo tudi na dr. Stojkovića. Zagovorniki obtožencev so si prizadevali, da bi naslikali proces kot plod političnega preganjanja. Razprava je bila nato ob 8. uri zvečer zaključena. Sodba bo razglašena v torek, dne 18. t. m. Razpravi so prisostvovali zastopniki vseh slojev in krogov, zlasti pa je bilo opaziti zelo mnogo radičevcev, ki so se zgrajali na nečuvnem postopanjem svojih nedavnih voditeljev. Potek razprave je vplival na radičevce zelo porazno, a tudi v vseh ostalih krogih je napravil zelo mučen vtis.

Borzna poročila

ZAGREBSKA BORZA
Devize: Dunaj 798.50—801.50, Budimpešta 992.125—995.125, Italija 243.44—245.44, London 275.50—276.30, Newyork 56.64—56.84, Pariz 224.78—226.78, Praga 167.85—168.65, Curih 10.94—10.97.
Valute: Ljubljanska kreditna 150, Hipotekarna 59.5—60, Jugobanka 99.5—100, Trboveljska 360.—375, Vevče 120.

INOZEMSKE BORZE

Curih: Beograd 9.135, London 25; Newyork 519.125, Milan 22.40, Pariz 20.65, Praga 15.375, Dunaj 73.15.
Trsti: Beograd 40.86, London 112.75, Curih 447.70.

Zopet samomor Slovenke v Zagrebu

Jedva smo poročali o tragediji mlade Slovenke v Sarajevu, že javljajo zagrebški listi o obupnem činu mlade Slovenke Pepice Starič iz Gradišča, pošta Ponikve na Dolenjskem.

V soboto jutraj je našel stražnik Adam Kolar na vratih stražnice glavnega kolodvora tri pisma, podpisana z imenom Pepica S. Na policiji, kjer so pisma odprli, so ugotovili, da je mladenka skočila v Savo. Pisma izpričujejo vso nesrečno usodo in bedo mladege slovenskega dekleta in naj bodo našim dekletom, ki iščejo zaslužka v tujini, v svarilo. V pismu, naslovljenem na policijo, piše nesrečna mladenka med drugim:

»Posiljavam se od vseh. Nihče ni kriv moje smrti, nesrečna usoda. Bolna sem že četrto leto. Ne morem delati, dosedaj sem bila v bolnici v Karlovcu. Bila sem operirana na ledicah. Sedaj nosim posledice svoje bolezni. Vidite dragi, kakšna sirota sem. Nimam matere, ne očeta. Sama sem na svetu. Nikdar se nisem vlačugala, nikdar nisem bila v zaporu. Vedno sem živila pošteno, večkrat sem gladovala, bila sem

Lepe manifestacije napredne misli

Številni in lepi shodi SDS in naprednega bloka po vsej Sloveniji. — Shodi so pokazali, da se napredna misel vedno bolj utrjuje.

Včerajšnja nedelja je sploh potekla v znamenju volilnega boja. Samostojna demokratska stranka je priredila široko ljubljansko oblasti preko 50 volilnih shodov in so bili vsi sijajno obiskani. Posebej je omeniti zbor v Semeču, Metliki, St. Janžu, Trebnjem, Grahovem, Ivanjem selu, Rakeku, Vačah, Sorih, na Igu, Brezovici, Bcvkah, Vidmu pri Krškem, Brezjah pri Senovem, Zelenikih, Radovljici, Begunjah, Jesenicah, Dovjem, Srednji vasi, v Behinju itd. Mestoma so se pojavljali tudi protigovorniki radiševci in klerikalci, ki so pa morali posvoboditi priznati, da se kmetu, obrtniku, delavcu in uradniku še nikdar ni tako slabo gojilo kot pod vladno RR in so vsled tega tudi povsod osramočeni utihnili. Ljudstvo izpregleduje in 23. t. m. bo pokazalo, da med njim ni mesta niti za radiševsko niti za varljivo politiko Slovenske ljudske stranke.

Shodi SDS v Kranju in Radovljici

V soboto zvečer je v nabito polni dvorani Narodnega doma v Kranju bil javen shod SDS pod predsedstvom g. Janka Štefana, ki je bil pač največji napredni politični shod, kar jih je bilo v tem mestu. Govorili so gg. župan Pirc, dr. Kramer, dr. Zerk, Podlipnik, Šimnovec, ki so se bavili prav stvarno z nalogami oblastne skupščine v Ljubljani in političnim položajem v državi. Zlasti sta gg. dr. Kramer in Pirc razvijala konkreten program dela v interesu ljudstva in zlasti Gorenjske. Navzoči nasprotniki so umolkili, dasi so cel teden pripovedovali, da bodo shod razbili. — V Radovljici je bil v nedeljo dopoldne pri »Lectarju« shod SDS, kjer sta govorila kandidat SDS za radovljiški okraj g. Ambrožič in posl. dr. Zerk. Salon in soba sta bila za veliko udeležbo volilcev premajhna. Potem, ko je g. Ambrožič razvil svoj premissijski program v interesu gorenjskega volilstva, je posl. dr. Zerk podal poročilo o političnem položaju in zlasti je opozoril na važnost volilnih številk za občo politično situacijo. Ako pomnoži SLS svoje glasove, bodo v Beogradu rekli, da so Slovenci pač še vedno v krempljih klerikalizma in v otročjem odporu proti realni državni politiki in če se vzdrže radiševski glasovi na sedanjih volitvah, se pač poroče, da naj ostane pri starem, to je v sedanjem obupnem stanju jalovosti vlade in parlamenta. Če pa krepko poraste SDS, bo to znak, da je ljudstvo sito starih plemenskih strank: radikalske, radiševske in klerikalne in da se

odpirajo nova pota, vsled česar treba iti v volitve, da pridejo v skupščino novi ljudje, država pa iz mrtilva. — Krasno uspehli zbor je znova utrdil demokratsko Radovljič, ki se s trdnim in sigurnim korakom bliža končni zmagi.

Velik javen shod Naprednega bloka na Jesenicah

Včeraj popoldne se je vršil ob ogromni udeležbi javen shod pri »Mesarju« na Jesenicah, kjer sta nastopila kot govornika SDS in NSS dr. Zerk in R. Juvan. Dr. Zerk je označil važnost oblasti za delavstvo ter na podlagi utrjenih podatkov dokazoval, kako je SLS mesto da pomaga decentralizirati SDS v boju zoper centralizem, samo kvarila in ji streljala v hrbet; v odločilnih trenutkih, zlasti pa z znanim Markovim protokolom pa je vsakokrat raje šla s centralisti. G. Juvan je pojasnil razloge za stvaritev naprednega bloka iz SDS in NSS in je s svojimi stvarnimi izjavami tako potlačil bojevito navzočih nasprotnikov, da so se nato komaj ojnali vprašali radi davka na ročno delo, na kar so dobili zaslužen temeljit odgovor. Najbolj pa je navzoče krščanske socialiste zabolelo, ko jim je Juvan predložil, kako jih je SLS na mrzlo postavila v celih deželah, glede kandidatur v Ljubljani pa jih naravnost izbacila, vsled česar bodo v oblastni skupščini brez zastopstva. Ob ogromnem navdušenju volilcev je po daljši debati bila izrečena zaupnica dr. Zerku. Naprednemu bloku pa dano zagotovilo, da bo na Jesenicah njegova skrinjica zmagovita.

Shodi SDS na Gorenjskem

V nedeljo so se poleg drugih večjih shodov vršili krasno uspešni javni shodi tudi v Begunjah, kjer je popoldne govoril g. Ambrožič in Dovjem, kjer sta govorila gg. Ravnik in inž. Černe in v Srednji vasi, kjer je nastopil g. A. Beg. Poleg tega je bilo več zaupnih shodov. Ves radovljiški okraj je oživel v volilnem boju. Radiševci so v obupnem razpoloženju računajoč na največ 250 glasov, ki pa so za tisoč pod potrebnim količnikom. Zato se med kmeti, v kolikor so napredni, širi zvest, da je edino pametno, da volijo napredni blok. Isto velja za delavce, ker sta ob socijalistični listi brez upa zmage. Krasen shod se je vršil tudi v Zelenikih, kjer so govorili: dr. Kramer, Križnar, Podlipnik in dr. Jerala.

Klerikalni shod v Unionu

Dr. Korošec prvič po dveh letih pred ljubljanskimi volilci. — Zmerjanje in zabavljanje. — »Moralna podpora« SLS iz okolice.

Istočasno, ko so včeraj zborovali v veliki dvorani na Taboru volilci naprednega bloka Ljubljane, se je vršil v Unionu volilni shod SLS, na katerem je Ljubljana prvič imela priliko videti in slišati svojega dosežnega poslanca g. Korošca, odkar je bil pred dvema letoma izvoljen. Na žalost radiševski, ki so pričakovali, da bo dr. Korošec nekaj povedal tudi o tem, kako sta on in njegova stranka delovala za Ljubljano in kaj sta dosegla, niso prišli na svoj račun. Večino zborovalcev morja to tudi ni mnogo zanimalo, bili so namreč iz bližnje in daljne okolice, kamor so jih v Ljubljano prignali gospodje, da pomagajo napolniti dvorano.

Shod je otvoril in vodil g. dr. Stanovnik, ki si je prav po krščansko izmišljal in podkital neresnična dejstva naprednim možem in s tem medijem humorjem hotel zabavati zborovalce. Dejal je, da bodo v Ljubljani baš krščanski socialisti pripomogli SLS do zmage. Njim je veljal na shodu prav poseben pozdrav! Toda od tega pozdrava in pa od edine funkcije pred in po volitvah, ki so jo milostno prejeli od vodstva SLS — predstavitelstvo včerajšnje shoda — krščanski socialisti seveda nič nimajo in se bodo za to v nedeljo že primerno revanžirali.

Govor dr. Korošca je bil brezbarven kot redkokdaj. Program SLS kaže ne zastavlja v oblastni skupščini ne delavskega, ne kmetijskega, ne uradniškega, ne obrtnega, ne trgoveškega stanja. Oblastne skupščine, ki so postavljene pod šikane velikih županov, ne bodo moge delati. Vendar pojde SLS tudi za ta kosček avtonomije v volitve, samo da tega dela avtonomije ne prepuštam otnim, ki bi radi tudi to novo samoupravo izrabljali v svoje dobičkonosne namene. Govor

reč o zunanjih politikah države poziva g. dr. Korošec vse stranke, da zahtevajo sklicanje Narodne skupščine, ki bo povedala vladi svoje mišljenje o zavzojenju zunanjih politik. (On in SLS tega še nista zahtevala.) Glede notranje politike zahteva govornik svobodno volitve v Narodno skupščino (ko pa je bil od krone vprašan, se je izjavil proti volitvam!), od tega časa pa zasedanje sedanjih skupščin, če tudi ni mnogo vredna. Od vlade zahteva odstranitev obeh slovenskih velikih županov, ekspozentov skrajne stranke SDS. G. Uzunovič je te dni zopet vabil SLS v vlado. »Mi tega vabila ne odklanjamo, a v vlado gremo samo takrat, ako nam ni treba zatajiti, izdati niti ene točke našega programa (kateraga?) in ako dobimo jamstva, trdnih obljub, da se bo vlada brigala (i) za vse stanovne našega slovenskega naroda in da bo upoštevala vse druge zahteve.« SLS je imela vedno voljo, delati za čast in korist naše bele Ljubljane (a stori la ni nič!).

Kandidat SLS g. Rojina je kritiziral naše zavarovanje delavstva in nastopil z zastaranim šlagerjem palače okroglega urada. Kaj je hotel povedati, ni bilo prav jasno. Kandidat g. dr. Adlešič je razvil nov ustavni program: Zedinjeno Slovenijo, centralni parlament in 12 pokrajinskih, imuniteto oblastno skupšinskih poslancev in zakonodajno moč oblastnih skupščin.

Zadnji govornik, kandidat g. dr. Brečelj, je trdil, da je v Unionu več zavednih volilcev kot na Taboru. Pravi, da je kot bivši učitelj invalidskega oddelka spoznal vso nesposobnost državne uprave. Ker ni mogel revidirati invalidov ali pa jih ozdraviti, je dejal »Hvala lepa g. minister Zerk« in šel

H. J. Magoc: 13

Borba za ljubezen

— Vsi na krovu? je zadonel njegov glas. All right! Le hipce še, cenjene ladies and gentlemen. Potem se začne svečanost.

To reki je odšel. Tisti mah se je vedenje mis Perle spremenilo kakor na udarec s čarobno palico. Izraz groze in obupa ji je spačil lice in ječe je omahnila.

— Zakaj ste prišli? je zajecjala. Zakaj, oh zaaj, Bože moj! Strašno! Kaj neki namerava? Kaj bo z nami?

Nemiko presenečeni so se Johnsonovi gostje zgrnili okrog nje in jo obsuli z vprašanji.

— Kaj ste dejali? Kaj se je zgodilo? Kje smo?

— Na jahti, ki jo upravlja norec! je z drgetajočim glasom odvrnila igralca. Zdaj je prepozno; vsi smo mi izročeni na milost in nemilost!

Strahotna tišina je zavladala po tem razkritju. A trajala je le nekaj sekund. Po prvi osuplosti je vse navzoče prevzela panična groza. Kakor blazni so planili k ograji, hoteli priti do čol

nov, in iz množice se je izvil en sam krik brezumnega strahu.

— Nazaj! Mi hočemo na suho!

Zgrnili so se okrog mornarjev, ki so brezbrizno opazovali nenavadni prizor, obešali so se jim za roke in ramena, jih rotili in preklinjali in jim pretili s pestmi. James, ki nikdar ni mogel docela zatajiti svoje umetniške naravi, si ni mogel kaj, da ne bi občudoval nekaterih prizorov, da ne bi bil v čast najgroznejšemu režiserju in v naslado najrazvajejšemu občinstvu. Strast ga je prevzela celo tolikanj, da je nehoti kritiziral nekatere figurante, kajti geste se mu niso zdele dovolj realistične in so kvarile celokupno sceno.

Toda mornarji se niso zgenili in so se delali, kakor da ne slišijo in ne razumejo ničesar.

— Oni se pokoravajo samo niemu! je z zlomljenim glasom vzkliknil mis Perle.

Iznad vika in krika se je tedaj začel rezek Johnsonov smeh.

— Kako so zabavni! By God! Kako so vendar zabavni! je z mostiča vikal Mož z masko, grohotajoč od brezumnega veselja. V rokah je imel dva revolverja.

Ob njegovi pojavi je strah prikpel do vrhuca. Žene so se onesveščale, ob drugo so v obupu vdele roke in klicale

državne službe! O programu bodočih oblastnih skupščin ne bo govorili, ker ne ve, če se bodo sploh sestale. (SLS torej že danes dela proti njim!) Razpravlja o brezposelnosti in izseljenstvu. Končno pravi, da je vlepembna važnost 23. t. m., ko bodo zopet pokazali svojo zahtevo po polni avtonomiji Slovenije (v nasprotju s programom SLS!) Da je že nimamo, ni kriv belgajski centralizem, ne belgajška nesposobnost, ampak slovenski izda-

jalci, od katerih prodane in podle duše, ki so hujšali Srbe, da moramo Slovenci pravzaprav plačati vojno odškodnino Srbom, kojih plenimo. Srbi so šli na te glasove in napravili iz te lepe države veliko Srbijo. Na tak in podobne način vabi govornik zborovalce, da glasujejo za SLS.

Po njegovem govoru so klerikalni dijak zapeli »Hej Slovanci«. Ko je nekdo prišel peti »Bože pravde«, je ostal osamljen in g. dr. Stanovnik je nervozno zaključil shod.

Dogodki križem Jugoslavije

Tragedija življenja. — Volkovi požrli lovskega psa, lovcom pa pustili za spomin pasji rep. — Radi ljubezni na vešala.

Sarajevo je na glasu, da se modernizira. Modernizirajo se ulice, modernizirajo hoteli, graje visoke in lepe palače, postavljajo drevoredi, razkošni nasadi, skratka, tujec, ki pride v mesto, opazi, da vlada povsod napredek. Toda pri vsem tem vlada tudi v tem mestu beda, beda, ki se skriva po širokomašnih kočah na periferiji. V kočah, napolnjenih z razpadajočo streho, z malimi okni, razpokanim in počrnelim zidovjem, v kočah, kjer je toplo kosilo praznik in mehka postelja neznanca...

V eni takih hišic, kjer so okna zadelana z umazanimi krpami, da branijo dostop mrzlim zimskim vetrovom, se je te dni odigrala pretresujoča tragedija. Podrta koliba je tvorila stanovanje družine brezposelnega delavca D. Že od jeseni se je bil brez zaslužka. Noč in dan je letal po mestu in okolici, bil pripravjen, da prime za vsako delo, da dobi vsaj kosček kruha za ženo in dt, ki sta doma umirala lakote. Hišno opravilo je tvorilo par starih zabojev, na katerih so bili razprostrti zadnji ostanki nekdanjih oblek, odej in žimnic. Veglata miza in razpokan lonec so tvorili vse razkošje.

Na trhljih cunjah v kotu je ležalo dete, ki sta doma umirala lakote. Hišno groznica, nemirno dihanje pa je pričelo, da se bliža konec. Tuberkuloza. Temna noč je pokrivala zemljo, ko je mati s strahom klečala ob trdi postelji ter opazovala trpeče svoje dete. Oče pa je sključen čepel na drugem zaboju in zamišljeno zrl pred se. Pravoslavni svet je obhajal silvestrov večer... oni pa še ves dan niso povzili niti tople vode! Nenadoma je mati opazila, da je dete mrtvo. Globok vzdih si je iztrgal iz prsi, ki je zdramil tudi očeta. Ta je stopil k skrinji, da poišče denar. Vse premoženje: 3 Din! Pogreb pa stane najmanj 100 Din! Napotil se je v mesto, da poišče usmiljena srca, ki mu poklonijo vsaj toliko, da lahko svoje mrtvo dete krščansko pokopje. Mimo njega so švigale bogato oblečene dame, v kožuhovalni in briljantni, toda vse je bilo nemo za njegove prošnje. Tri dni je blodil po mestu, od hiše do hiše, končno pa je šele pri nekem delavskem društvu našel usmiljena srca. Ko se je povrnil domov, da prinese ženi veselo novico in skorjico kruha, je našel tudi ženo mrtvo... Zadelo jo je kap. Dva dni je nemo sedel ob mrzlih trupih svojih najdražjih, nato pa se je napotil zopet v mesto. Toda ni tarnal, ni jokal, ampak smejal, smejal na glas, da so ga začudeno pogledovali pasanti. Šele pozneje so ugotovili, da se mu je zmrčilo um...

Sedaj šele so oblasti storile svojo dolžnost: mrtvi trupli so pokopali, njegova pa poslali v norišnico. In človeška družba si domišlja, da je izvršila veliko dobroto...

V Sarajevu se te dni mnogo govori o lovski smoli, ki je nedavno doletela neko tamošnjo odlično lovsko družbo. Volkovi so postali v zadnjem času, ko je pritisnil mrz in zapadel visok sneg, precej razni. Prihajala so celo v vasi ter napadali črede v hlevih. Zato so navdušeni lovci sklenili, da vzpore velik lov, da jih, ako že ne polove, pa vsaj preženejo nazaj v planine. Rečeno — storjeno. Najboljši sarajevski lovci so se združili, dobro nabasali svoje lovske torbe z rakijo in drugimi takimi neobhodnimi potrebščinami ter odšli v okroglo okolico. Prišli na lice mesta, so se po vseh lovskih pravilih razdelili in lov je pričel. Spustili so psa, ki je bil posebej dresiran na volkove, da zverji iz-

sledi in prižene pred puškine cevi. Živalno so vsem utripala srca. Ko so kmalu zaslišali glas gonečega psa, ki je oznanjal, da je zver že zapustila svoje skrivališče ter da se bliža. Lajanje je prihajalo vedno bližje, čez nekaj časa pa je bilo slišati samo kratko cvilenje, potem pa je zopet vse utihnilo. Lovčev se je polastil nemir. Začeli so iskati ter se bližati mestu, kjer so nazadnje slišali glas svojega psa. Ko so dospeli na neko jaso, se jim je nudil čuden prizor: Sredi jase je bila mlaka krvi in vse polno volčjih sledov. Po natančnejšem pregledu so ugotovili, da so volkovi napadli psa ter ga raztrgali in požrli. Lovcem za spomin pa so pustili pasji rep! Ogorčeni radi take smole so lovci brez plena odrinili domov. Seveda so se prej dogovorili da o stvari nikomur ne bodo pripovedovali ter da ohranijo to tajnost zase. Kljub temu pa se je vest o nenavadnem lovskem dogodku kmalu raznesla po vsem mestu in marsikak lovec, ki niti ni bil udeležen pri tem lovu, mora sedaj prenašati zbadljive opazke o volčjem lovu in pasjem repu.

Čudna so pota ljubezni. O tem pričajo vsakodnevni dogodki, zločini in tragedije, ki imajo večina vsi isti izvor — ljubezen. Radi ljubezni se pretepajo vaški fantje, radi ljubezni se krežajo ženske, in radi ljubezni si je že marsikak sicer pošten možič umazal roke celo s človeško krvjo.

Slična tragedija se je nedavno odigrala v bližini Ilidža v Bosni. 45 letna poselstnica Maja Radojević se je zaljubila v jedva 20-letnega fanta Pero Josipovića. Tudi fant ji je začel vračati ljubezen zlasti še, ko ga je uvedla v prejeznano seksualno življenje. Kljub temu, da bi mu bila lahko mati, je kar norel za njo in niti danes, ko ve, da ga čakajo vešala, njegova vroča ljubezen ni ugasnila. Ko se je med obema začelo razvijati ljubavno razmerje, sta oba občutila, da jima je Radojević, mož Josipovićeve ljubice, na potu. Po dolgem oklevanju in posvetovanju sta sklenila, da ga spravita v sveta. Svojo namero sta izvršila na Stefanovu. Radojević je prišel malo vinjen domov ter je kmalu trdno zaspal. Takoj nato je nezvesta žena poklicala svojega ljubimca in oba skupno sta spečega moža ubila s sekiro. Nato sta poleg trupla umorjenega preživela veselo noč, ob jutranjem svitanju pa je Josipović pobegnil. Naslednjega dne se je vest o umoru kmalu raznesla po okolici in sum je padel najprej na njegovo ženo, ki so jo orožniki zaprli. Pri zasliševanju ni hotela izdati svojega ljubčka, toda oblasti so ga kmalu izsledile. Josipović je brez oklevanja priznal zločin. Izjavil je celo, da je izvršil dejanje pri polni zavesti iz ljubezni do žene, ki je celih 25 let starejša od njega. Če tudi ve, kaj ga čaka, pravi, da se mu zdi, da gre na svatbo za ljubezen žene, ki jo še vedno ljubi. Stari pregovor: »Ljubezen je slepa« še pač tudi danes ni izgubil svoje veljave...

Trije shodi v Trbovljah

V nedeljo, 16. t. m. so se vršili v Trbovljah kar trije shodi: SDS, SLS in Bernotovih socialistov. Klerikalna shoda, na katerem sta nastopila kot glavna govornika gg. dr. Gosar in Terseljav iz Ljubljane, se je udeležilo okrog 100 ljudi. Demokratskega shoda, na katerem je govoril dr. Joža Bohinjec, se je udeležilo nad 500 volilcev, ki so pazno sledili govornikovemu stvarnemu izjavljanju ter njegov govor sprejeli z vsestranskim odobravanjem. Obrtništvu in trgovstvu se je sedaj pridružil tudi delavstvo, ki bo oddalo svoje gla-

sove za SDS, spoznavajoč, da jih vse druge stranke poznajo le od volitvah, stvarnega dela pa ne morejo pokazati. Zanimiv in značilen je bil shod Bernotovcev, katerega se je udeležilo okrog 300 ljudi. Na shodu je prišlo do ostrega obračunavanja med posameznimi socijalističnimi strujami, tako da je moral vladni zastopnik končno shod razpustiti. Splošno se opaža med socijalističnim delavstvom velika desorijentacija, ker se mu ponuja toliko socijalističnih rešenikov, da ne vedo več, komu bi verjeli.

Sport

Smuška tekma Ilirije v Mojstrani

Včeraj se je vršila v Mojstrani tekma Ilirije, katere je bila od JZSS proglašena kot izbirna tekma za Cortino d'Ampezo. Istočasno razpisane tekme dam in juniorjev za klubovo prvenstvo Ilirije, se vsled nepopolnega vremena niso vršile.

Za izbirno tekmo, ki je bila v razpisu določena na 30 km, a se morala v sledu skakega tereza skrajšati na 25 km, je vladal v naših smuškarih krog velik interes. Saj je bila dana prilika našim tekmovalcem, da pokažejo v koliko so vredni, da zastopajo našo državo na eni najvažnejših mednarodnih tekem v Cortini. Važnost te izbirne tekme so se naši smuškari dobro zavedali. K telmi se je prejel razmeroma le malo število tekmovalcev, vseh 18, ki so na nedvomno reprezentirali naš najboljši razred. Pogrešali smo pa hrv. smučarje, kateri se vabijo niso odzvali. Naravna posledica bo, da bo pač JZSS priporočil izbirni reprezentanco naše države izključno le iz naših vrst. Kvalitativno vsaj tekme je bil dober. Naši tekmovalci so v dobri kondiciji, — izvrstna sta bila zlasti Josko Janša in dr. Kmet, katerih momentana visoka forma nam daje upanje, da bosta zastopala dostojno naš spor v tujini. V dobri formi sta se pokazala tudi Hinko Siročelj in Peter Klotfuter, medtem ko je ing. Janko Janša nekoliko razočaran ter izgledal nekak utrujen. Ugodno nas je iznenadil Maks Radčič, dočim je popolnoma odpovaldal Predalič. Ogrin je moral vsled momentane slabosti med tekmo odstopiti.

Organizacija tekme je bila dobra, za kar gre zahvala v prvi vrsti Mojstrančanom, ki so pokazali mnogo smisla za stvar. Vredstvo je bilo v rešah priznanih strokovnjakov. Tekmovalna proga je vodila od travnikov južno od Mojstrane proti cementarni. Radovno in Krmo do kraljevske lovske koče ter se vracala po dolini zopet na izhodno mesto kjer je bil cilj. Na progi je bilo 14 kontrolnih mest in 2 okrepčevalnici. Proga izbrana zelo srečno ni bila težka ter je znašala višinska diferena okrog 500 m. Smučino so pred tekmo dobro izvzili krmari.

Točno ob devetih je bil start na kar so sledili tekmovalci v eno minutnih intervalih. Ze takoj pri prvih kilometrih se je pričel oster boj za vodstvo in se je po 6. kilometru odtrgal od svojih konkurentov Janko Janša, ki je ostal na vodstvu do cilja. Sledil mu je dr. Kmet, ki je kljub visoki stitni številki prispel na cilj drugi. Kontrolna mesta so pasirali vsi tekmovalci ter nerednosti na progi ni bilo.

Nastopno podajamo rezultate: Josko Janša, 2h: 23.28, dr. Stane Kmet 2h: 23.31, Hinko Siročelj 2h: 24.59, Janko Janša 2h: 24.18, Peter Klotfuta 2h: 24.58, Maks Radčič 2h: 24.48.

Z ozirom na slab teren in neugodno vreme so doseženi rezultati izvrstni.

Tekmi je prisostvovala nar sto gledalcev-domanihov kakor tudi gostov, kateri so vstrajali navzile deževju ves čas tekme ter jih ob prihodu tekmovalcev na cilj aplaudirali. Popoldne so razglabili rezultatov so pogostili Mojstrančani tekmovalce in goste, ter je potekal čas do odhoda v zelo animiranjem razpoloženju.

St.

Včerajšnje nogometne tekme.

ZAGREB. Včeraj se je odigralo drugo kolo tekem za Balokovičev pokal. Tekme so večina končale z visokimi zmaganimi favoriti, soncajo pa je tvoril poraz Concordije, ki je bila tepena od Save, kluba, ki stoji na petem mestu II. razreda. Rezultati so bili sledeči: Hašk—Olimpija 14:0 (7:0), Viktorija—Atena 11:2 (4:2), Gradjanski—Dorogaj 16:0 (7:0), Zvezničar—Sokol 3:0 (2:0), Sava: Concordia 2:1 (0:1).

BEograd: Jugoslavija—Soko 1:0 (0:0). DUNAJ. WAC—Wacker 2:3, Slovan—Floridsdorf 1:0, Vienna—BAC 2:1, Hakoah—Simmering 4:1.

PRAGA: Sparta—Amaterski tim 9:1, DFC—Cechie 8:2.

NEMCIJA. Nürnberg—Fürth 2:0; Wacker, München—Schwaben (Augsburg) 8:0.

varnosti. Treba je le nekoliko drznosti. Toda kazalo je, da sodi detektiv drugače: svoj odgovor je izlil v skrivnostnem usmev, ki ga je spremljal jedva videen skomig z rameni.

Tedajci je Big Johnson plosknil z rokani, zahtevajoč miru. Kakor na signal je vse utihnilo in prisotne goste je prešinil dolg drget. Blaznika je prevzelo razigrano veselje.

— Dragi prijatelji, je vzkliknil, ne bi - li hoteli čuti, kam vas vedem z jahto in s kakimi nameni sem vas dal v tolikem številu poklicati k sebi? Doslej ste mi izvolili zaupati, ali približal se je trenutek, da vam povem ime pristana, proti kateremu plovemo.

Utihihli je. Vsi obrzi so se tesnobno ozrli vanj, a iz vseh oči je sijal droben žarek nade. Tak mu je bilo dovolj mučenja?

In sredi splošne tišine je blaznik povzel:

— Ta pristan se zove... Večnost! Edini kraj na širnem svetu, kjer vlada popoln pokoj... za vedno! Ali vam je kaj do življenja ladies and gentlemen?

Če ilim je do življenja? Ah, bolj kot kdaj prej! Ta odgovor je odseval z vseh obrazov, ki ilim je Johnsonov odgovor izseal vso kri z lic.

Manifestacija napredne in narodne Ljubljane

Velik shod naprednega b'oka na Taboru. — Zadoščenje nad strnitvijo naprednih strank. — Ovacije skupnim kandidatom

Volilna borba v Ljubljani je bilo do- slej izredno mirna, skoro nekak mrt- va; stranke so se omejele največ na časopisno propagando in na manjše se- stanke po mestnih okrajih. Volilni sta- bi računajo pač s tem, da so se volilci večinoma že odločili, in so se zato vrgli na podrobno agitacijo pri neopredelje- nih. Prva dva velika shoda sta se tako vršila še le včeraj, teden dni pred volit- vami. Klerikalci so povabili svoje pri- staše in simpatizerje iz mesta in okolice v Union. Udeležba iz okolice je bila zelo velika, tako da je shod bil nekak simbol klerikalne politike napram Ljubljani: majorizirati in strahovati prestolico s pomočjo dežele.

Istočasno se je zbrala napredna Ljubljana v Sokolskem domu na Taboru. Mnogoč, ki je kljub slabemu vre- menju in oddaljenosti napolnila to naj- večjo ljubljansko dvorano, so tvorili iz- ključno samo napredni volilci iz Ljublja- ne. Zastopani so bili vsi mestni deli in vsi sloji prebivalstva: obrtniki, trgovci, delavci, in uradniki, intelektualci in te- žaki, skratka, vse, kar se priznava k napredni ideji. Opažati je bilo, da so prišli na zborovanje osiveli napredni borci in mladi naraščaj, ki se zaveda, da more le strnjena napredna politika dovesti do uresničenja njihovih idealov. Sijajna udeležba je pokazala, da se ljub- ljanski volilci zavedajo velike važnosti nedeljskih volitev in da so ljubljanski volilci odločeni storiti vse za čim lepši uspeh naprednega bloka. Potek zboro- vanja je pokazal, da ste vodstvi SDS in NSS pogodili srčno željo vsega napred- nega življa, ko sta se za volitve združili v enotno falango. Samo v njej je pro- stor za vsakega, ki čuti res napredno in narodno.

Med živahnimi ovacijami je član vo- lillnega odbora g. Anton Likozar otvoril zborovanje, pozdravil navzoče zboro- valce in govornike in ugotovil, da sijaj- na udeležba priča, kako veliko zima- nje vlada med naprednimi krogi za vo- litve v oblastne skupščine. Nato je takoj podelil besedo nosilcu liste naprednega bloka v Ljubljani g. dr. Dinko Puc, ki so ga navzoči volilci kot starega na- prednega borca pozdravili z viharnimi ovacijami. Ko so se aklamacije poleg- le, je izvajal

dr. Dinko Puc

Velika, sirna in lepa je naša domovina. Polna je naravnega bogastva, ljudstvo pa je skromno, delavno in štedljivo. Zemlje imamo več kot dovolj, saj prebiva na ozemlju, ki je tako veliko, kakor je italijansko, komaj 12 milijonov duš. In vendar narod ni sre- čen in ni zadovoljen!

Nameste da bi stranke skušale s pamet- nim gospodarstvom, razumnimi zakoni, te- meljitim delom zlečiti rane, ki jih je vseka- la vojna, olajšati ljudstvu bremena, otvoriti mu novih virov dohodkov, so porabile skoro 6 let

za brezplodne ustavne boje.

K njim se je pridružila ostudna borba za vlast. Geslo je postalo, da se mora oblast obdržati za vsako ceno in da ravno zato vla- dani ne potrebuje delavnega programa, ne načel, ne doslednosti, ne logike — in to ta- ko v znanosti kot v notranji politiki.

Posledica je, da imamo danes popoln po- lom v

naši zunanji politiki.

Slabše stojimo kot smo stali po vojni. Zaslepljena po lepih besedah se je naša vla- da zanesla na lojalnost našega soseda, ki nas je na tihem obdal z verigo pogodb in sporazumov z drugimi državami, tako da ni- mamo zavarovanega niti hrbita, a tudi ne des- ne, ne leve strani. (Klici: Tako je! Res je!)

V notranjosti pa se je kot posledica brez- glavega režima pokazala akutna

gospodarska kriza.

Industrija, trgovina in obrt propadajo, ker jih tlačijo s tloras carinska, prometna in davčna politika. Pada konzum, ker je pla- čalna zmoglost ljudstva padla. Posledica vse- ga je socialna beda, ki zlasti v Sloveniji ni bila še nikdar tako huda. Porast kriminalnih slučajev, rastoče tatvine nam najbolj jasno kažejo, da nismo na pravi poti.

Mi Slovenci imamo poleg vsega pa še

krizo inteligence.

Slovenija sama ne more več preživljati vseh svojih sinov. Naši inženjerji, zdravniki, profesorji, učitelji, juristi dobijo mesta le z največjo težavo. Poleg delavskega se nam nabira danes tudi inteligenčni proletariat.

V težkem času je odkleklj eden faktor, ki bi lahko pomagal. Narodna skupščina že dve leti ne dela. Prepušča, da gre usoda države svoje pot.

Kriza našega parlamenta.

je očitna. Tako daleč smo padli, da cele mesece v najkritičnejši dobi nima sej, ker se vlada boji kritike opozicijskih strank. Ra- di nedelavnosti in nesposobnosti skupščine se v gotovih krogih vedno bolj propagira misel diktature, ki pa bi bila morda še večja nesreča!

Predstoječe

oblastne volitve

so radi tega največje važnosti, ker bodo mo- rale pokazati, ali je narod s sedanjo vlado zadovoljen ali ne. Ne gre tedaj za navadne volitve, pri katerih je koncem koncev že vse eno, ali dobi kaka stranka par glasov več ali manj, ampak gre za važen političen dogodek, od katerega je odvisno, ali pride do političnega in gospodarskega preokreta v naši državi, ali pride do ozdravljenja ne- znosnih razmer, ali pridemo do boljše bu- dočnosti. (Tako je!)

V tem boju je

naš glavni nasprotnik

Slovenska ljudska stranka, ki je sokriva, da se je radikalstvo in radičevstvo (Medlice: In nemščini) razpaslo v naši državi. (Za- lostno, toda resnično!) Klerikalci so bili tisti,

ki so pred štirimi leti z znanim Markovim protokolom omogočili homogeni radikalni režim, ki je pomenil nesrečo za narod. (Sra- mota!) Oni so bili tisti, ki so dali potuho Radiću, dokler se je še zavaljal za samo- stojno hrvaško republiko, in oni so še danes tisti, ki so pripravljali podpirati ta doslej najslabši režim; pripravljeni so za dva mi- nistrska fotelja tudi danes še podpreti pro- tiljudsko vlado, kakor so izjavili ravno to dni. (Fuj!)

Slovenska ljudska stranka

se poslužuje v tem boju tistega orožja, ka- kor se ga je posluževala vedno. Laže in ob- rekovanje ter očita nasprotniku to, kar je za- krivila sama. (Jezuiti!)

Ta stranka pravi, da je slovenska in njen načelnik je imel celo pogum reči, da, če propade ta stranka, bo z njo propadlo tudi Slovenstvo. (Smeh po vsej dvorani.) To tr- di tista stranka, katere je pred vojsko pro- glasila narodnost za malikovalstvo in ki je to storila tudi po vojski, kakor hitro je mi- silila, da bi ji plamtče narodno gibanje mo- gło politično škodovati. Tista stranka, ki je gonila slovenske fante v smrt za nemško državo, ki je ovajala nas, napredne Slove- nce, nemškim žandarjem in rajbajem, tista stranka, ki se še danes veže z našimi narod- nimi sovražniki, kjer ji to kaže, pred vsem pa ob naši ogroženosti severni meji! (Fuj! Sra- mota! Tega ne bomo nikdar dopustili!)

Ni dober Slovenec,

kdor zabranjuje narodu svobodno mišljenje, ga skuša obdati s kitajskim zidom, da bi ga imel popolnoma v oblasti, da bi ga kot po- korno in poslušno ovčico še naprej strigel. Mi si predstavljamo bodočnost Slovenec- druge. Slovenija ni agrarna dežela, zato se morajo razviti v njej industrija, trgovina in obrt. Naši sinovi naj postanejo učenjaki, inženjerji, diplomati in profesorji, z eno besedo duševni delavci prve vrste, ki bodo poplavili vse Balkan. Ako se nečemo Slo- venci izgubiti v lastni skromnosti in ozko- srčnosti, moramo postati ekspanzivni. In če ne najdemo kruha v Jugoslaviji, nam ostane samo Amerika! (Tako je!)

SLS pravi, da ima moderen gospodarski in socialni program. Mogoče, toda mi ve- mo, da njeno gospodarsko delo obstoji v tem, da

hujša stan proti stanu,

deželo proti mestu, producenta proti kon- sumentu. Socialni program pa naj služi kot limanice delavstvu. Gospodje so vsi polni obljub na vse strani in socialno delo in so- cializem jim je takrat, kadar potrebujejo de- lavskih glasov, vsaka druga beseda. Kadar pa teh glasov ne rabijo, govorijo ti gospodje drugače. Ko v Ljubljani ni bilo več zveze delovnega ljudstva, se Slovenec ni sramo- val zapisati, da je socializem brezboštvo, da je popoln materijalizem, ki se izvaja v ljudskem življenju ter je dodal, da bo stvar bolj jasna še, da se liberalizem bil brezboštvo v teoriji, socializem pa je brez- boštvo v praksi. Malo prej je pa prečastiti gospod škof sam šel volit le brezbožnjake. (Škof je volil komuniste!) In klerikalni stranki je bilo pridržano, da je grozila iz svojih obratov vreči na cesto vsakega, ki bi ji ne pariral! (Fuj! Sramota!)

Velika zagovornica avtonomije je naša klerikalna stranka. Zlasti za pravice naše bele Ljubljane se bori tako strašno rada. Računa pač na to, da so ljudje pozabili, da je bila ta stranka tista, ki je pred vojno si- stematično ubijala avtonomijo Ljubljane, in ki leta in leta ni potrdila nobenega proraču- na, in ko ji je potem deželnega zbora one- mogočila izvedbo del, za katere bomo morali štetj sedaj milijone. In tudi proti komisarju na magistratu ni imela ta stranka nič, ki bi se sedel tam njen eksponent in prav nič se ji ne mudi za občinske volitve sedaj, ko sedi tam njen prijatelj.

V znamenju avtonomije je se SLS sku- plet let bojevala proti oblastnim samoupra- vam, v znamenju avtonomije je sodelovala pri razpustu trgovsko-obrtni zbornice! Ljubljanci že poznamo to stranko ob- ljub in zato moramo biti na straži, da bo- doča oblastna skupščina ne bo postala biv- ši klerikalni deželni zbor v drugi izdaji. (Nikdar! To se ne sme zgoditi!) Ljubljana mora poslati v skupščino

krupko napredno zastopstvo,

ki bo znalo varovati gospodarske interese Ljubljane. (Tako je!) Oblastna skupščina ne sme postati strankarska institucija klerika- lcev, ampak mora biti nestrankarski or- gan naših gospodarskih, kulturnih in social- nih interesov. (Tako je!) Le na ta način bo- do oblastne samouprave mogle postati bla- goslov za narod. Ako se bo pa denar, s ka- terim danes gospodari Beograd, tudi v Ljub- ljani upravljal na enak partizanski in ko- ruptni način, potem narod tudi od oblastne samouprave ne bo imel ničesar, ampak samo večja bremena!

Ne maramo, da bi se v novi oblastni skupščini ponavljali stari

boj med mestom in deželo.

Interesi obeh so identični. V interesu vseh nas je, da se godi kmetu dobro, kajti vs- ako mesto črpa iz kmetov svoje sveže sile. A tudi na korist kmeta je, če bo Ljubljana velika, moderna, če bo v njej cvetela indu- strija, če bo uspevala trgovina, če se bo dobro godilo obrti. V korist vseh slojev na- šega naroda bo, če bo Ljubljana jak gos- podarski centrum Slovenije, in če bo ob enem tudi krepko duševno središče Slovencev. Od dobro razvitega šolstva, splošnega in stro- kovnega, od krepkega vseučilišča, bogatih knjižnic, dobrega gledišča bo imelo hasek vse ljudstvo, predvsem tudi kmetstvo! Ljud- stvo, čeprav včasih samo indirektno. Kul- tura v današnjih časih ne more ostati last posameznikov!

To seveda ni prav tistim, ki bi radi vide- li, da bi naš narod ostal nezaveden. Zato so bili klerikalci vedno protivniki Ljubljane, tudi takrat, kadar so imeli v njej besedo. Sedanji klerikalni poslanec Ljubljane ni v dveh letih niti enkrat odprl ust v interesu našega mesta. (Dol za dr. Korošcem!) In zato so tudi radičevi proti mestom, proti univerzi, proti šolam, proti gledišču! Ljubljano ubijaj, ker je prosvetljatelj! Uda- ri po trgovcu, udari po obrtniku, udari po javnem namestencu — zato, ker so ti no- sitelji napredka in kulture!

Toda ta boj je brezupen. Klerikalci niso mogli zavezati Galileju usta, ko je ušil, da se zemlja suče okoli solca. Radič ne bo več prepričal ljudi, da živi v mestih sama pokvarjena gospoda — izvemši njega in ze- mene generale seveda.

Napredna misel prodira

stalno in nevzdržno in njenega zmogovite- ga pohoda ne ustavi ne zmerjanje, ne ob- rekovanje, ne laž! Propadale bodo stranke, ki so konservativne, ki slone samo na osebn- nih ambicijah, ki so brez programa in ki jih vodijo neznačajni ljudje! Propadla bo radikalna stranka, propadla bo radičeva stranka in propadla bo klerikalna stranka! Na njih razvalinah bo šele vzcvetela naša država!

Zato smo ustvarili demokracijo in narodni socializmi

napreden blok

za te volitve. (Živijo! Viharno odobravanje!) Preresni so časi, da bi si naprednjaki še na- prej privoščili luksuz cepljenja in razpora! Zedinjeni smo močni, razbiti bomo igrače v rokah klerikalcev. Pomnimo, da gre za našo gospodarsko usodo, da gre za naš razvoj, da gre za našo ljubljeno Ljubljano!

V teh volitvah moramo pokazati, da smo gospodari v našem mestu edino le združ- ni naprednjaki, pokazati moramo, da nima v našem imenu nobeden pravice govoriti, kot samo mi, najmanj pa klerikalci in nji- hov Korošec!

Zborovalci so govorili dr. Puca ponov- no prekinjati s pritrditvami, ki je ka- zalo, da jim govori od srca. Ko pa je končal, je dvorana odmevala ovacij po- pularnemu nosilcu liste Naprednega bloka. Ljubljanski volilci so se prepri- čali, da bodo dobili v njem in njegovih tovariših najboljšega zastopnika ljub- ljanskih interesov v oblastni skupščini.

Predsednik shoda g. Likozar se je zahvalil govorniku in podelil besedo zastopniku narodnih socialistov na listi naprednega bloka g. Ivanu Tavčarju. Ovacije, prirejene ob tej priliki g. Tav- čarju, so pokazale splošno zadovoljstvo narodne Ljubljane, da sta se dve naj- večji napredni stranki korčerc združili v čvrsto enoto, ki bo znala in mogla čvr- sto zavračati klerikalne napade in ki bo gotovo prekrizala klerikalcem marsika- ko škodljivo in nevarno nakano.

Ivan Tavčar

je v svojem govoru naglašal:

Nacionalnemu osvobojenju mora slediti gospodarski in socialni osvoboditev. Naša država je bogata na gospodarskih dobrinah. Ves svet nas zaviđa naših naravnih bogastev. Zakladov pa ne znamo dvigniti in jih izročiti splošnemu blagru. Le nekateri izvoljeni zločinski izrabljajo naše bogastvo v svoje osebne svrhe, dočim ostaja ljudstvo revno. Različne korupcijske afe, kjer se je kradlo ljudski denar na debelo, so tipični vzgled za to, da je nekaj gnilega v državi — Jugoslaviji.

V industrijalizaciji Slovenije vidimo naš spas. Takoj po prevratu smo z velikimi na- dami za bodočnost motrili razvoj naše indu- strije. Nade so pa ostale neizpolnjene. Ako pogledamo danes po Sloveniji, vidimo, da

naše gospodarstvo rapidno propada. Industrija za industrijo ustavlja svoje obrate. Veliki konkurzi so vsakodnevni pojav. Na tisoče brezposelnih delavcev in namestenc- ev je vrženih na cesto in izpostavljenih s svojimi ženami in otroci največjemu po- manjkanju. Tudi tisti, ki so še ostali v služ- bah, ne zaslužijo toliko, da bi njihove plače in mezde dosegle ekstenzno minimum.

Odpomoč je nujno potrebna. Centralna državna uprava se je izkazala nesposobno obvladati vse gospodarske teritorije države. Skrajni čas je, da se uveljavijo oblastne sa- mouprave, ki naj iniciativno in izvršilno posežejo v naše gospodarsko življenje.

Zajedno s povzdignom gospodarske blagi- nje v Sloveniji je naloga oblastnih skupščin izvesti vse panoge

socialnega skrbstva.

Ena naših prvih zahtev je, da se izvaja- nje socialne zakonodaje prenese na oblast- ne skupščine. N. pr. imamo zakon o zaščiti delavstva. Ni sicer popoln, ampak že iz- vedba tega zakona bi nas zamenjala zado- voljila. Socialno zavarovanje je spopolniti s splošnim starostnim zavarovanjem. Poko- jninski zavod in OUZD je podrediti oblastnim skupščinam. Pravtako Inspekcije dela in Borze dela.

Organizirati je delovni trg in poskrbeti brezposelnim delo. Če ni mogoče dela za- polniti delavstva, je organizirati izseljenstvo, bodisi v druge države ali pa v inozemstvo. Ako bo naša gospodarska politika dobra, gotovo ne bo treba našemu ljudstvu iskati v tujini kruha. Dena ga bo našlo. (Tako je!)

Za prvo pomoč se mora

brezposelnim pomagati

tudi z denarno podporo. Pri Borzah dela plača v Sloveniji delavstvo vsako leto 1 mil- lion 500.000 Din za brezposelni fond. Dose- daj je bilo nabranih v Sloveniji 6 milijonov denarjev. (Kam je šel ta denar? Živela ko- rupcija! Splošno ogroženje.) Denar pa leži v beogradski hipotekarni banki, se poseja re- žimskim priviležirancem za nizke obresti, brezposeln v Sloveniji pa ostajajo brez podpore. (Sramota! Fuj!) Denar je vrniti Sloveniji, in kdo je bolj poklican, da ga upravlja, kot obe oblastni skupščini.

Problemu o brezposelnosti se pridru- žuje nerešeno

stanovanjsko vprašanje,

ubožno skrbstvo, ustanovitve raznih zave- tišč, hirnalnic, okrevališč, javnih kuhinj itd. Predaleč bi me vedlo, če bi podrobno raz- pravljali o vseh teh vprašanjih. Zadoštuje naj ugotovitev, da je priljubljen socialnega dela pri oblastnih skupščinah zelo velika.

Kadar govorimo o delokrogu oblastnih skupščin, ne sme ostati odprto vprašanje:

Kaj pa je z dohodki?

Zaenkrat bo morala vrhovna državna uprava odstopiti vsa sredstva, ki so vnešena v državni proračun za institucije, ki jih pre- vzame oblastna samouprava. Takoj nato se

bo morala izvesti med državno in oblastno samoupravo pravična delitev dohodkov in davšnin. Ne bo se smelo zgoditi, da bi državna uprava prepustila oblastnim skupščinam sa- mo velike naloge, temveč jih mora prepu- stiti tudi sorazmeren del dohodkov. Kajti ni misliti na to, da bi se pri sedanjih razmerah v oblasteh lahko uvajale nove davščine. Davčnega vijaka ni mogoče več naviti. Sicer smo pa mnenja, da bo že dobro, če se bo z razpoložljivimi dohodki boljše gospodarilo kot doslej: brez korupcije, brez partizanstva, štedljivo, pošteno in nepristransko.

Poleg privatnega namestencu in delavca

javni namestenci v Ljubljani

po svojem številu odločujoči faktor pri vseh volitvah. Mislim, da jim izbira med kandi- datnimi listami ne bo težka. Ali naj volijo režimovce? Ne morejo jih, samo če pomisli- jo, koliko krivje jim je bilo prizadejanih ravno od sedanja radikalno-radičevske koa- licije! Javni namestenci ne bodo pozabili, kdo jim je ponovno in brez potrebe ukinil stalnost, kdo jim je podaljšal službeno dobo za doseglo pokojnine na 15 let, kdo jih je pri- krašal za draginske doklade pod goljufi- vo krinko poplavljenjske akcije. Zeleničarji še posebej ne bodo odpustili režimovcem, da so za nekatere kategorije odpravili pre- mije, da so znižali dnevnice, da so zmanj- šali kvoto dodeljenega kuriva od 5 na 2 to- ni, da zahtevajo za premog naravnost odu- ruške cene in da vsak dan groze z redukci- jami železniškega personala, ki je za vzdr- ževanje prometa nenadomestljiv.

Ponavljamo svojo staro zahtevo: javnega namestencu je pošteno plačati in kar je še važno, javna uprava se mora depolitizirati. V službi naj odločujoče zmožnost, pridnost in poštenost, ne pa partizanstvo. To ne ve- lja samo za državno upravo, ampak tudi za namestence bodoče oblastne samouprave. Odločno se bomo uprli, da bi zavladale nad namestenci oblastne samouprave stare me- tode klerikalcev, katerih so vajeni še iz predvojnih časov deželnih odborov in ki se prav nič ne razlikujejo od metod sedanjih režimovcev.

Zavedajmo se, da si stojita v Ljubljani nasproti le dve fronti:

napredni blok in klerikalci.

Vse drugo, kar še nastopa pri volitvah pod imenom radikalni ali radičevcev, nosi pečat zgagarstva, ki je že vnaprej osojeno na ne- uspeh. Vsa napredni glas, ki ni pri volit- vah oddan za napredni blok, je izgubljen in v korist klerikalcem. (Viharno pritrdjeva- nje.)

Narodni socialisti nastopamo pri volitvah skupno z SDS. (Viharno odobravanje. Klici: Tako je prav! Vsi skupno!) V zadnjih letih je bilo na obeh straneh potrošeno ogromno energije za medsebojni boj. Kakšen je bil konec boja? Zapravili smo sile, katere bi skupno veliko pomenile, a so razdvojene v medsebojni borbi prinaleše dobiček le klerikalcem! Ali je bilo treba, da je kdaj go- spodoval na mestnem magistratu klerika- lizem? Ali je treba, da je načelnik SLS po- slanec Ljubljane? (Saj ne bo nikdar več!)

Ze samo ti dve vprašanji izsiljujeta vsake- mu protiklerikalno volilno odgovor, da je (Tako je!) Zadnji čas je zato, da je zmaga- la razsodnost in politična uvidenost in da se je umaknilo v ozadje vse, kar nas je raz- dvajalo. (Živel napredni blok!)

Nekateri pomisljajo, ali bo skupna dele- gacija demokratov in narodnih socialistov v oblastnih skupščinah enotna v pogledu na socialna vprašanja. Vsem tem odgovorjamo: Oboji bomo kot eden zastopali pred vsem in- terese našega malega človeka: kmeta, de- lavca, namestencu, malega obrtnika in male- ga trgovca. Vseh teh stanov je interes skup- en. Če se ne enemu izmed njih slabo go- dilo, tudi drugemu ne pojde dobro. Zastop- stvo velekapitalističnih interesov pa prepu- štamo kar radikalom, radičevcem in klerika- lcam, kjer je v velikem številu zbrana težka gospoda. Zelim, da tudi tamkaj ostane.

Naše politično udejstvovanje ne bo nikdar in v nobenem slučaju imelo ničesar skupne- ga z velekapitalistično gospodo. Smatramo se izključno le za zastopnike malega člove- ka. Nikdar ne bomo dopuščali, da bi boga- stvo naroda in razvoj gospodarstva šel po hrbitu beračev.

Živela enotna napredna in socialna fronta v Ljubljani!

Vedno znova, kadar je govornik omenjal napredni blok, je izzval viharno odobravanje. Bučen aplavz ob koncu govora g. Tavčarja je pokazal, da imajo ljubljanski volilci polno zaupanje v na- predno delegacijo in bodoči oblastni skupščini.

Ko je nato vstal, da začne govoriti, znani borec za interese našega obrtni- štva in trgovstva, tajnik Zbornice za tr- govino, obrt in industrijo

Ivan Mohorič

je zaoril po dvorani nov vihar pozdrav- nih ovacij zborovalcev, ki poznajo in cenijo v g. Mohoriču tihega, a neumor- nega in požrtvovalnega gospodarskega delavca. Med napeto pozornostjo je go- vornik izjavil:

21. marca bo poteklo pet let, odkar je Na- rodna skupščina sprejela zakon o oblastnih samoupravah. Pet let zamujenega časa in dela! Zakaj? se moramo vprašati. Bilo je mnogo strastnih bojev. Tri leta so se vodi- le strastne državnopravne borbe proti vidov- danski ustavi, da se porušijo njeni temelji. Triletno borbo in veliko žrtve je bilo treba, da se je spravilo Stepana Radića na kolena, da je šel v Kanoec in priznal vidovdanskega ustava. Potem smo dobili vlado sporazuma, ki si ne upa pred parlament. V najtežji do- bi gospodarske krize je vlada absolutno ne- aktivna in ne stori ničesar, da to krizo ubla- ži. Ne donese niti zakona o izenačenju dav- kov, od katerega pričakujemo, da bi vsaj olajšal bremena davkoplačevalcev. Govornik je nato v jedratih stavkih očrtal

gospodarski program Naprednega bloka.

Naglašal je med drugim:

Volitve v oblastne skupščine so se raz- pisale proti volji režimskih strank. Mi smo drugemu ustavnemu faktorju hvalečni, da je ukazal razpis teh volitev. Od njih pričaku-

jemo ne samo, da se aktivirajo oblastne skupščine, marveč tudi, da razčistijo polo- žaj v Beogradu, da dobimo novo vlado. Po- ložaj bodočih oblastnih skupščin pa bo zelo težaven, treba bo s podvojenim delom po- praviti vse to, kar je bilo zamujenega v preteklih petih letih, da izvlečemo naše go- spodarstvo iz sedanje zavoženosti. Poglejmo člen 2. zakona o oblastnih samoupravah in vidimo, da je njih delokrog tako obsežen, da je treba deset let stvarnega in resnega dela, da popravimo vse to, kar nam pre- pisuje zakon. Predvsem gre za gospodarske interese, za interese obrtništvu, trgovstva, industrije, kmetijstva, za povzdigo živinoreje in sadjarje, za regulacijo rek in potokov, za poprav škod, ki so jo povzročile poplave, gre za pospeševanje produktivnih zadržev za organizacijo kredita in zavarovanja. Na- še sosedne države so v tem oziru tako da- leč napredovale, da nam lahko služijo v vzgled ter moramo intenzivno delati, da jih dosegemo.

Naša gospodarska bilanca

je vse prej kot razveseljava. Živimo pod vi- som popolne nestalnosti in nesigurnosti. Vsa nam prinese kako novo senzacijo. En dan izvem iz časopisov, da grozi od- pust 2000 železničarjev radi nezadostnih pra- računskih kreditov, drugi dan zopet je ogro- žena medicinska fakulteta, tretji dan se po- javi nevarnost, da bo treba zapreti naše bol- nice in ravno zadnje dneve prihaja zopet vest, da so ukinili krediti za pospeševanje obrti. Dočim se tam, kjer bi bili krediti za naše gospodarstvo najvažnejši in najbolj pro- duktivno naloženi, šteti, pa se na drugi strani izgubljajo milijoni radi brezvestnosti javnih organov, kakor smo to videli v Za- grebu, kjer je 23 milijonov škoda nastalo samo iz premoga!

V tej situaciji prihajajo volitve v oblast- ne skupščine kot apel na celokupno javnost, da spregovori svojo jasno besedo, ali hoče, da sedanja kriza in stagnacija še vladata v naprej, ali hoče, da se najde izhod iz te go- spodarske krize, ki nas mori, ali hoče po- zitivnega dela in da se režim na vladi spre- meni.

Napredni blok v Ljubljani gre v volitve s parolo: Gospodarsko delo! Mi bomo pri oblastnih volitvah manifestirali, da zahteva- mo, da se oblastne skupščine aktivirajo ta- koj, da prično s delom na programu, ki ga jim predpisuje zakon. Režimske stranke ni- so v teku dveh let ničesar pripravile za delo oblastnih skupščin, niti niso sprejele

zakona o izenačenju davkov,

ki ima biti podlaga tudi financam oblastnih skupščin, niti niso donesle zakona o avto- nomnih davščinah, na katerih bo treba zgra- diti proračun oblastnih skupščin.

Naša javnost, osebno gospodarski krogi, so živo zainteresirani na tem, kako bodo oblast- ne skupščine izvedle gotove davščine. Vemo, da ima stranka, ki domneva, da bo predstavl- jala večino v oblastni skupščini, baje že recept za 30 raznih davščin, da osreči naše že sedaj preobremenjene gospodarske kro- ge. Zato imamo, če ne drugega, vsaj interes, da bo naša sigurna zmaga čim častnejša in si- jajnejša.

Tudi med govorom g. Mohoriča so poslušalci ponovno dajali izraza svojem- u soglašanju in pritrditvam. Znova so se lahko uverili, da bo imelo v g. Moh

ga Srba, istotako tudi ne ta v nazore Slovenca in Hrvata. Zato je

državni voz vesil le počasi, ker oni, ki bi ga morali voditi, so vlekli na vse strani in s tem ovirali drug drugega. Pri tem pa smo pozabili na zavistne in ohole sosedice, ki so in še vedno preže na prvo priliko, da nam odvzamejo kose naše lepe zemlje. Obdali so nas sporazumno z debelo verigo, da se ne moremo ganiti in da nam diktirajo in odzamejo še več, kakor se jim je že posrečilo, ter nas popolnoma oropajo našega morja. Tedaj mora človeku, ki stoji ob strani, zavreči kri, ko vidi, v kakih nevarnostih se nahaja domovina in da zakliče:

Do volje je prepirl!

Pobotajte se! Podajte si roke in delajte složno v bratski slogi, da rešimo domovino! (Splošno odobravanje.) Proč z malimi stranikami, ki naj se zedinijo v eno močno napredno fronto, ki naj obsega vsa tri plemena brez razlike ver in v kateri naj si bodo bratje vsi enakopravni z istimi pravicami in istimi dolžnostmi. In kot prvi korak k temu uvidenju

pozdravljamo ustvaritev naprednega bloka, kateremu naj slede še druge napredne stranke pod geslom: Brat mi je mlo, koje vere bio! Pozabljeni naj bodo prepri! Opuščamo drug drugemu, ustvarimo si močno falango, da nas ne bodo videli naši zunanji sovragi razprte, nesložne, ker le v slogi nam je zajemena moč in trepet naših sovragov! Če hočemo, da bo državni stroj uspešno deloval, morajo tem bolj brezhibno delovati njega odlične, to so oblasti skupštine. Te morejo in morajo delovati v dobrobit lastne teritorije le takrat, če delujejo v sporazumu s centralo v Beogradu in ne proti njej. V vzajemnem delu, v bratskem tekovanju dosežemo uspehe, za katere nam bodo hvaležni potomci in le tako bomo obdržali našo lepo domovino neokrnjeno pred grabljivim tujem, ter ji prinesli srečo in blagostanje! (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Klitem pa tudi vsem, ki stoje ob strani, naj se pridružijo nam, da se srčne pri prihodnjih volitvah prav do zadnjega vse, kar napredno misli.

Nato je govornik razvil kratek program, kako naj bi se v Sloveniji organiziralo zdravstvo in poprle razne zdravstvene naprave.

Temperamentna, idealistična izvajanja g. dr. Jamarija so izzvala ponovne aplavze, ki so se še posebno stopnjevali, ko je govornik zaključil svoj govor.

Zaključek shoda

Nosilec liste dr. Dinko Puc je nato zaključil krasno uspešno zborovanje s pozivom, naj sleherni napredni volilec poskrbi za to, da pride bela Ljubljana zopet v napredne roke. Napredek Ljubljane je treba iskati samo v sodelovanju in pomoči naprednjakov. Omenjal je kratko poskušanje klerikalcev, da bi dobili Ljubljano trajno v svoje roke. Ljubljana je doživela pri tem mnogo presenečenj. Omenjal je, kako se je godilo po vojni v zadevi regulacije Ljubljane. V Beogradu so imeli Slovenci trikrat v svojih rokah ministrstvo za poljedelstvo in vode, ki odloča glede regulacije Ljubljane. Bila sta dva klerikalca in g. Pucelj, a nikdo se ni zmenil za ureditev zadeve. Kot gerent se je dr. Puc obrnil enkrat tudi na ministra Pucija, naj bi vlada s sodelovanjem mestne občine končno izvedla prepotrebno regulacijo. Toda gosp. minister Pucelj je izjavil: »Jaz nisem ljubljanski poslanec! Jaz sem kmečki minister!«

Ravno tako ni ljubljanski poslanec dr. Korošec ničesar storil. Kljub temu pa se poteguje za ljubljanske kroglice, za Trgovsko zbornico in mestno hranilnico! Kadar je Ljubljana kaj potrebovala, se je morala zateči vedno k naprednim poslancem, dr. Žerjavu, dr. Pivku ali Pribečiču.

Končno je pozval dr. Puc vse napredne volilce, naj store svojo dolžnost, naj zadnje dneve agitirajo od moza do moza, naj organizirajo in složni gredo v boj in s tem 23. t. m. na volišču zagotovijo zmago naprednega bloka. Vsi naj oddajo svoje kroglice v drugo skrinjico, s čimer bo dosežena lepa, častna zmaga napredni Ljubljani. Nikdar več se ne sme ponoviti slučaj pred tremi leti! Zivela napredna Ljubljana, živel napredni blok!

Z viharnim ploskanjem in vzklikanjem naprednemu bloku so zborovalci izrazili svoje odobravanje ter pritrdjevanje in se nato mirno razšli.

Odbor Zveze državnih nameščencev za Slovenijo

ki je bil izvoljen na občnem zboru 2. t. m., se je tako-le konstituiral:

Milan Paternoster, šef računovodstva finančne delegacije, kot nameščilec Zveze; Slavko Raič, profesor v Celju, kot prvi namestnik nameščilca; Anton Svetek, računski direktor v p., kot drugi namestnik nameščilca; Joža Beki, višji davčni upravitelj, kot tajnik; Mirko Matjašič, sekretar poštne direkcije, kot tajnikov namestnik; Igo Rus, okrajni tajnik, kot blagajnik in Josip Campa, poštni uradnik, kot blagajnikov namestnik.

Ostali odborniki so: Maks Lilleg, bivši predsednik Osr. Zveze, kot I. častni odbornik Zveze; Stanko Mašič, sreški poglavar v Ljubljani; dr. Fran Stegenšek, finančni tajnik v Ljubljani; Andrej Skulj, pokr. šolski nadzornik v Ljubljani; Kuno Hočvar, gimnazijski direktor v Ljubljani; Tilen Epih, sekretar direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani; Ivan Stavec, sodni poduradnik v Ljubljani; Fran Petrovič, sodni oficijal v Ljubljani; Ivo Petročnik, evid. geometer v Ljubljani; Josip Zupan, uslužbenec tobačne tovarne v p. v Ljubljani; Josi Oeh, veterinarski referent v Ljubljani; Fran Golob, kontrolor tob. tovarne v Ljubljani; Jakob Drol, višji davčni upravitelj v Ljubljani; Fran Adamovič, finančni tajnik v Mariboru; Anton Mahnič, višji davčni upravitelj v Ljubljani kot tačasni urednik »Našega Glasnika«.

Danes zadnji dan krasne drame

„Ne igray se z ognjem!“

po romanu »Ein Lebenskünstler« od Riharda Vossa, avtorja svetovnega romana »Zwei Menschen«. V glavni vlogi Erna Morena in Olaf Fjord.

Oglejte si v naših izložbah razstavljene slike za ta program. — Predstave ob: 4., 6., 8. in 9. uri.

«KINO IDEAL».

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. januarja 1927.

— **Odlikovanje Čehoslovakov.** Kralj je odlikoval z redom sv. Save več Čehoslovakov, bivajočih v Brnu. Odlikovani so: brnški župan dr. Fischer, general Weis, podpolkovnik Sklenar, kapetan generalnega štaba Tovič, mestni odbornik Vohač, višji komisar Vitez in sekretar Krupka.

— **Iz državne službe.** Za tehniškega uradnika II. kategorije pri poštni direkciji v Ljubljani je imenovan Stefan Brežnik, uradnik pri pošti 1 v Ljubljani. — Glavni tajnik poštne hranilnice v Beogradu dr. Jul. Pelc je pomaknjen v sedmo stopnjo osnovne plače. — **Uradnik podružnice poštne hranilnice** v Zagrebu Ivan Hlebec je pomaknjen v tretjo stopnjo osnovne plače. — Poštni uradnik Ernest Kump je premeščen od poštne urada Ljubljana 2 k pošti v Kranju.

— **Izpitna komisija pri poštni hranilnici** v Ljubljani. Iz Beograda nam javljajo, da je minister pošte in brzojav izmenoval posebno komisijo za državni strokovni izpit pri podružnici poštne hranilnice v Ljubljani. Člani komisije so: direktor podružnice dr. Ignac Rutar, sekretar dr. Vladimir Vidmar, šef blagajne Alojzij Potočnik, šef knjižništva Rudolf Rozman, upravnik prometa Josip Potokar, inšpektor Zdravko Simončič in uradnik Josip Magolič.

— **Konferenca trgovskih zbornic v Splitu.** Na dnevnem redu konference Trgovskih zbornic, ki se vrši prihodnji mesec v Splitu, so referati o novem rudarskem zakonu, o načrtu zakona glede obratov in delavnic, izenačenje davkov in o sestavi Gospodarskega sveta.

— **Novi predsednik Ljubljanske kreditne banke.** Dne 15. t. m. se je vršila seja upravnega sveta Ljubljanske kreditne banke, ki je uredila med drugim predsedniško vprašanje. Ker je prvi kandidat za mesto predsednika banke, dosedanj podpredsednik g. Alojzij Vodnik izvolitev za predsednika ponovno odklonil, je bil kooptiran v upravni svet in nato soglasno izvoljen za predsednika dosedanj načelnik nadzorstvenega sveta g. primarij dr. Peter De Franceschi.

— **Novo določbe za zobozdravnike.** Ministrstvo za narodno zdravje je odobrilo nekatere bistvene spremembe pravilnika za zobozdravnike. Od 1. januarja 1927 naprej imajo pravico izvrševati zobozdravniško prakso samo doktorji celokupne medicine, zobni kirurgi in doktorji zobne medicine. Zbore klinike smejo odpirati še le po petletni praksi. Dentistom se v bodoče ne bodo več izdajala dovoljenja za izvrševanje lastne zobozdravniške prakse. S tem je zaščeno stari zahtevi zdravniških zbornic in Udruženja zobozdravnikov.

— **Pravilnik o zaposlitvi invalidov.** Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo nov pravilnik o zaposlitvi invalidov. Pravilnik pregleda še posebna komisija strokovnjakov, na kar bo objavljen.

— **Velik uspeh subskripcije delnic Državne obrtne banke.** V soboto 15. t. m. je bilo zaključeno podpisovanje delnic nanovo se snuječe Državne obrtne banke, ki ima začetni kapital 37.500.000 Din. a končni kapital bo znašal 75 milijonov v Sloveniji je podpis delnic med obirniki nepričakovano dobro izpadel: podpisanih je, kakor nam javljajo, okoli 10.000 delnic. Samo pri Obrtni banki v Ljubljani je bilo podpisanih 3400 delnic. Nominalne vsake delnice znaša 200 dinarjev. Po poročilih iz Beograda so vse delnice oddane.

— **Svetosavska proslava.** Prosvetni minister je odredil, da se ima na vseh šolah naše kraljevine na svečan način praznovati dan sv. Save. Proslava ima biti simbolizirana. Prosvetni minister je obenem strogo prepovedal točenje alkoholnih pijač na proslavah.

— **Stanje bolnikov v bolnicah v Sloveniji.** Glasom izkaza z dne 24. decembra 1926 je bilo v vseh bolnicah v Sloveniji 2780 bolnikov. Najvišje stanje izkazuje Splošna bolnica v Ljubljani (479), bolnica za duševne bolezni v Ljubljani (414) in Splošna bolnica v Mariboru (265). Najnižje stanje izkazuje Javna bolnica v Ptuj (36) in postaja za zatiranje trahoma v Prelogu (32).

— **Dva potresa.** V soboto dne 15. januarja je potresom v meteorološkem zavodu v Ljubljani zabeležil dva potresa in sicer prvega šibkejšega ob 16.56, drugega, močnejšega ob 11.49 na razdalji 440 km. To sta prva potresa, ki ju je zaznamoval novo montiran aparat, izdelan v Göttingenu po načrtih prof. Wiecherta.

— **Anketa o svobodni coni na Sušaku.** Minister trgovine in industrije je sklical te dni anketo o svobodni coni na gornjem Jadranu. Anketa se sestane takoj po obilastih volitvah ter bo nadaljevala razprave, ki so pričele že lansko leto meseca februarja.

— **Radovljica.** Občni zbor Sokolskega društva v Radovljici se vrši v sredo, dne 19. januarja 1927 točno ob 7. uri zvečer z občasnimi dnevnimi redom 43/n

— **Tragična nesreča pri sankanju.** V Dravogradu se je pred par dnevi zgodila tragična nesreča. Šestletni sinček železničarja Sabotija se je sankal na pobočju Mežice. Na neki strmini pa je deček nenadoma izgubil oblast nad sankami ter zdrknil v Mežico. Tenak led, ki je pokrival mesto precej globok potok, se je udri in otrok je s sankami vred izginil pod ledeno skorjo. Po dolgotrajnem iskanju so končno našli samo sanke, o otroku pa še vedno ni nobenega sledu.

— **Misteriozni bogataš v Beogradu.** Beogradska policija je prišla te dni misterioznega možakarja, ki noče navesti svojega imena. Nastanil se je pred par dnevi v hotelu »Srpska kruna«. Ker ni imel nikakih listin, ga je policija povabila na komisariat. Prvotno je trdil, da se zove Nikola Tržinski, ter da je ruski begunec in agent protiboljševiške propagande. Dokumenti so mu bili baje na potovanju ukradeni. Ko pa so našli pri njem nad 90.000 Din in 400 dolarjev in ni znal navesti, od kod je dobil te velike vsote, ga je policija zaprla.

Iz Ljubljane

— **Iz Trgovski plesi Merkurja** slovijo že iz predvojnih let kot prvovrstne, res elite družabne prireditve. Tudi letošnji ples, ki se je vršil v soboto zvečer v lepo dekorirani dvorani Uniona, je ta sloves potrdil in okreplil. Kakor na vseh letošnjih prireditvah, se je tudi pri njem poznala splošna gospodarska beda, ki tlači več ali manj vse sloje ljubljanskega prebivalstva. Udeležba je bila slabša od lanske, toaletne plesalke manj razkošne. Kljub temu pa je bil obisk prav časten, naše dame pa so pokazale, da se znajo tudi z bolj skromnimi sredstvi obleči elegantno in lepo, tako da ni bil ples prav lahko tudi modna revija, ki odgovarja našim razmeram. Posrečeno in pestro sestavljeni plesni program je otvorila poloneza s predsednikom Merkurja g. dr. Windischerjem in go. Jelačinovo na čelu, plesne točke je vodil g. Trost, godbo pa pozhrtovno okorbel domači društveni orkester. Ples so poleg trgovskih krogov posetili številni predstavniki drugih stanov, oblasti in zastopniki inozemskih konzulatov. Potekel je v lepi harmoniji in bo gotovo ostal udeležencem v prijetnem spominu.

— **Iz Sedemdesetletnice** svojega rojstva obhaja danes g. Anton Seliskar, strojevodja v p. Jublant je eden ene stare narodne garde, ki je v času najhujših narodnih bolev stala vedno v prvi vrsti. Nad 45 let je že naročnik »Slovenskega Naroda« ter član raznih naprednih in kulturnih društev. Svojih sedem otrok je vzgojil v dobre Jugoslovence. Jublant, ki je še vedno čil in zdrav, želimo, da bi še mnogo let užival za služeni pokoj!

— **Iz Volilni sestanek** za Dvorski okraj bo jutri, v torek ob 8. zvečer v restavraciji Zvezda. Ker je bila na prvem volilnem sestanku dne 12. t. m. velika udeležba, da je moralo veliko številce volilcev radi pomanjkanja prostora oditi, priredi politično društvo za Dvorski okraj še en sestanek za volilce, ki volijo na realni in liceju. Udeležba obvezna!

— **Iz Ljubljanski šahovski klub** državni prvak. Kakor smo že poročali, je 15. t. m. Ljubljanski šahovski klub odigral finalno prvenstveno tekmo s Subotico in slavil zmago v razmerju 6 : 2. Od naših igralcev so dobili Jerošov, Pirc, Rupnik, Vogelnik in Ciril Vidmar. Furlani je z moštrov dr. Gyögyiem remiziral, istotako tudi Sever s Kohnom. Izgubil je po nesreči Mrzlikar, sicer bi bil rezultat še mnogo lepši. Naslednji dan, na pravoslavno novo leto, je naš klub zmagal častno tudi v Novem Sadu. Razmerje je bilo 5½ : 2½. Tam so dobili svoje partije Furlani s prvakom Novega Sada, Rupnik, Vogelnik in Sever. Remis pa so dosegli Vidmar, Mrzlikar in Pirc. Izgubil je po že dobljeni poziciji Jerošov. — S tem je Ljubljanski šahovski klub postal državni prvak za leto 1926/27. Njegova reprezentanca predstavlja idealno enoto, ki bo brez dvoma kos tudi nalogam tekočega leta.

— **Iz Trnovskega okraja** nam pišejo: Z ozirom na notico v »Slovencu« v soboto dne 15. januarja t. l. »Osmoženim in zastopstvenim Trnovčanom na občnem zboru naprednega gospodarskega in prosvetnega društva za Krakovo in Trnovo leta 1296.« vprašamo: kdo se smatra zastopstvenim in zakaj? Ako so možje, pozivamo tistih 30 po številu, ki jih omenja »Slovenec«, naj pridejo v javnost z imeni na dan. Takozvana opozicija na lanskem občnem zboru omenjenega društva se je razum troh vsa odločila, da gre v boj za zmago Naprednega bloka v Ljubljani, ne oziraje se na onih par izjem, ki so se zatekli k »Slovencu«. — **Napredni volilci Trnovčani.**

— **Iz Zaključni venček** plesne šole priredilo podoficirji v torek 18. t. m. v restavraciji na glavnem kolodvoru. Vstop brez vabila. Za obilen obisk se priporoča odbor 44n

— **Iz Francosko-slovanski klub.** Redni sestanki francosko-slovanskega kluba v Ljubljani pričnejo prihodnje sredo, dne 19. t. m., na kar se opozarjajo vsi člani.

— **Iz Prijave psov.** Lastniki psov se opozarjajo na današnji razglas mestnega magistrata glede prijave psov. Prijavitelj je brez izjeme vse pse, tudi pse čuvaje in mladiče, ki se nahajajo na ozemlju mestne občine Ljubljanske ter pse z Barja in Sp. Šiške in sicer najkasneje do konca meseca januarja t. l. Prijave sprejema popisovalni urad mestnega magistrata (Mestni trg št. 2/II nadstropje, vrata št. 46), kateri izdaja tudi nove pasje znamke za leto 1927.

— **Iz Članice splošnega ženskega društva.** ki so kupovale na izkaznice, naj se zglastjo s kuponi v društvu v sredo 19. t. m. od 5—7. zv. Kdor se ne javi, zapade njegov opust v društvene svrhe. 45/n

— **Iz Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj:** Jutri (torek) ob 8. zvečer bo predaval v društveni knjižnici prof. dr. Fr. Čadež: O vremenskih katastrofah. — **Izobraž. odsek.**

— **Iz Težka nesreča.** V nedeljo jutraj se je vračal natak Vladimir D. iz službe proti domu. Na Emonski cesti mu je radi spolzkosti in poleđenosti tal spodrsnilo, padel je in si zlomil levo roko v nadlaktu. Prepeljali so ga v bolnico. — **Posipajte pota in pločnike,** da ne bo večjih nesreč.

— **Iz Mala policijska kronika.** Danes sta bila izročena delnemu sodišču Soljski tat Janez Stigar in njegov pomagač Jože Grojzdek. Sročil je bil prijet neki France N., ki je zelo razgrajal v neki gostilni na Ambroževem trgu. Prespal se je v hladnem policijskem zaporu, a danes je prejel nagrado v obliki denarne kazni 100 Din. ki jih je rad plačal. V hlevu na Kodeljevem imajo približno razni temni in sumljivi elementi. Sročil so tam zajeli v slami in senu tri piške, ki so zasledovani radi raznih deliktov. Dobili pa so v slami tudi še drugih 9 oseb, ki so brezposelne in brez strehe. Neznani, mlad zlikovec je odprl nabiralnik v cerkvi sv. Jakoba in odnesel okoli 150 Din kovane denarja. Nedelja je bila drugače prav vesela in v znamenju prepusta. Prijavljanih je kar pet mladnih ponočnjakov in veselejav, ki so po noči zelo kalili nočni mir, prepevali, tulili in rjoveli. Prejmejo od policije sprječevalo v obliki »plačilnega povelja« s primernimi zneski. Dve osebi sta bili prijavljeni rad prestopka obrtnega reda, 2 radi pasjega kontumake in 2 radi cestnopolicijskega reda. Neznani človek je skušal vlomiti v prodajalno špecerijskega blaga Janka Stupice v Tavčarjevi ulici. Splazeti je hotel v prodajalno skozi okno, a se mu ni posrečilo. Povzročil je le okoli 100 Din škode.

Iz Celja

— **C Javen volilni shod** za mesto Celje se vrši v sredo 19. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Govorita skupščinski kandidat za mesto Celje g. dr. Anton Božič in njegov namestnik g. Ivan Rebek. V četrtek 20. t. m. pa se vrši v gostilni Permozer v Gaberju volilni shod za Celje za Celje in okolico. Govorita g. dr. Božič in Janko Lesničar. — **Narodni volilci,** posetite oba shoda v obilnem številu!

— **Mestni magistrat celjski** objavlja razglas, glasom katerega je zabranjeno odhajanje alkoholnih pijač v volilnih dneh, in sicer 22. 23. in 24. t. m. Prestopki se bodo strogo kaznovali.

— **C V mestnem vrtu** so minule dni v gornjem delu posekali nekaj raznega dreva, ki tam ni uspevalo in povzročalo samo vlogo v dotičnem delu parka. Tudi vremensko hišico so premestili na novi prostor, kjer je prej bila vrtnarija.

— **Ljudsko vsenčilje.** Danes zvečer se vrši zopet predavanje. Predaval bo zdravnik g. dr. Rebernik o večvražni temi: »Kako ostanem zdrav«. Predavanje bodo pojasnjevale sklopične slike.

— **C Dve prireditvi.** V soboto zvečer sta se v Narodnem domu vršili dve prireditvi. V gornjih prostorih je bil dijaški plesni venček, v spodnji pa domača veselica v prid »Dijaški kuhinji«. Obe prireditvi sta bili prav zabavni in sta lepo uspeli.

Iz Maribora

— **m Zopet smeg na Pohorju.** Zadnje toplo vreme je snužarjem in drugim zimskim sportnikom precej pokvarilo veselje, ker je sneg začel tudi na Pohorju kopneti. Zadnji petek pa je začelo na novo snežiti in ga je zopet precej »vrglo«, tako da lahko pridejo smučarji vnovič na svoj račun. Mariborska koča je že dobro zasedena. Zlasti številno zastopani so Zagrebčani, ki ne morejo prehladiti lepota naše Pohorja.

— **m Carinski skandal pred stolom sedmorce.** Kakor smo že poročali, se je vršila minulo sredo, dne 12. t. m. pred stolom sedmorce v Zagrebu vzključna razprava v znani mariborski aferi. Obtožbenec je zagovarjal šest odvetnikov Stoi sedmorce je pritožbo zavrnil ter v polnem obsegu potrdil sodbo okrožnega sodišča v Mariboru, s katero se obsojajo bivši carinski uradniki Rup. Knez in Grubič, nadalje spediter Hobar in trgovci Nafussi iz Zagreba na ječo 1 do 2 let ter visoke denarne globe.

— **m Težka avtomobilska nesreča** se je pripetila minulo soboto popoldne na cesti iz Maribora proti Kamnici. V smeri proti Mariboru je privozil avto zagrebškega trgovca Löwena. Pred zadnjim ovinkom je hotel 13-letni Josip Čeh iz Sv. Urbana prekorčiti cesto. Pri tem pa je prišel pod avto, ki ga je podrl na tla in povozil. Sofer je avto takoj ustavil, naložil ponesrečenca ter ga prepeljal v mariborsko bolnico, sam pa se je javil na policijo, ki je uvela preiskavo, da ugotvi, kdo je nesrečo zakrivil. Čeh je težko poškodovan.

— **m II. Redni občni zbor mariborskega avtomobilskega kluba** se vrši dne 29. t. m. ob 15. popoldne v hotelu »Merano«. Istega dne zvečer se vrši plesna prireditev v dvorani Zadruga gospodarske banke, na katero imajo dostop le člani in po njih vpeljani gostje.

— **m Odvetniški izpit** je položil pri deželnem sodišču v Ljubljani gosp. dr. Karol

Kieser. Je to menda prvi Nemec, ki je v Sloveniji napravil odvetniški izpit.

Sokol

Občni zbor Sokola II

V telovadnici na realki se je vršil včeraj dopoldne občni zbor Sokola II. Starosta dr. Subic je uvodoma pozdravil vse navzoče, nato pa je podal obširno in izčrpano poročilo o delovanju Sokola II. Navajal je, da je bilo delovanje društva celo leto v znamenju priprave za praški zlet, katerega se je udeležila skoro cela petina članstva. Številčno je društvo v preteklem letu sicer nazadovalo, a se je zato na znotraj trdno konsolidiralo. Članstvo, ki je bilo napram društvu spatično, je bilo črtano. V splošnem so se razmere v lanskem letu precej izboljšale, restavrirana je bila telovadnica in opremljena z novim inventarjem. Povdariti je tudi nakup stavbne parcele na Prulah, kjer se zgradi bodoči dom Sokola II.

Po poročilu staroste, ki je bilo z odobravanjem sprejeto, je tajnik Lavrin predlatal savezno spomenico. Iz tajniškega poročila, ki se v glavnem sicer krije s poročilom staroste, je še posneti, da je bilo društvo preteklo leto v nevarnost, da bo postavljeno na cesto, ker so v realni telovadnici namerali urediti šolsko polikliniko. Uspešni intervenciji staroste se je posrečilo telovadnico obdržati Sokolu. Ker je bila članstvu od začetka septembra pa do konca oktobra onemogočena telovadba, je bila v novembru projektirana akademija preložena na marec. V avgustu se je ustanovil tudi pripravljalni odbor za razvijte društvenega prapora povodom proslave 20letnice Sokola II., ki bo leta 1928. Za nakup parcele na Prulah od Sentjakobskega naprednega društva je Sokol II. plačal 55.000 Din. Iz poročila je dalje razvidno, da je bilo društvo kljub krizi precej agilno, imelo je več javnih nastopov in prireditev, dne 30. novembra pa je sodelovalo na skupni akademiji vseh ljubljanskih društev v proslavo narodnega ujedinjenja. Med letom je Sokol II. tudi poslal dvojni jubilej odličnega svojega podstaroste br. Milka Krapeža. Ob zaključku preteklega leta je bilo društvo 186 članov, 106 članic, 40 nastajajo in 44 moške ter ženske dece. Med letom je umrlo pet članov, katerih se je občni zbor s pijeeto spominjal.

Po poročilu tajnika je pozdravil občni zbor župni starosta dr. Krejčič, želeč društvu v bodočem letu najlepše uspehe. Iz poročila načelnika Br. T. r. k. je razvidno, da so lansko leto številno vsi oddelki zlasti pa naraščajo in deca močno padli, kvantitativno pa je zaznamovati znaten napredek telovadnih odsekov. Načelnik navaja tudi razne prireditve, statistiko celokupnega članstva in naraščajo, njegove naslope, uspehe, delovanje vadiateljskega zbora, društvene izlete itd.

Blagajniško poročilo je podal br. Kocijan, ravno tako tudi poročilo gradbenega odseka. Gradbeni odsek, ki je štel 9 bratov, je intenzivno deloval na tem, da pride Sokol II. pod lastni krov. Delovanje odbora je bilo zelo uspešno in je zlasti omeniti posrečeni nakup parcele na Prulah, ki bo kmalu plačana. Da se omogoči vsakomur in ob vsaki priliki zbiranje za fond sokolskega doma, je odsek izdal dinarske bloke s parolo: Od zrna do zrna pogača, od kamna do kamna palača!

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: starosta dr. Milan Subic, I. podstarosta Milko Krapež, II. podstarosta Vinko Kocijan, načelnik Stanko Trček, načelnica Marija Ryška-Vorogova, blagajnik Vinko Kocijan, tajnik Ivan Lavrin, matrikar Fran Bužar, svetovatelj Karol Parzer, gospodar Milan Guštin, načelnik prireditvenega odseka Peter Stark, odborniki Herman Keber, Matija Pogacnik, Tone Petrovič, Marija Puhova, Marija Hvaltalova. Namestniki: Aleksander Valjavec, Mirko Stančič, revizorja: Rudolf Est in Pavle Kalan.

Nato so sledile še volitve za gradbeni odbor, ki je bil izvoljen tako-le: Dr. Milan Subic, Milko Krapež, Vinko Kocijan, Jakob Šimec, Ivan Mihelič ml., Ciril Stančič, Saša Schwarz, Fran Zajc, namestniki pa: Leopold Grünfeld, Peter Sterk, Matija Šifer in Ludovik Stih.

Izpred sodišča

Luč mu je ugasnila.

Kannoseški vajenec Karol je dober sportnik. Na kolesu se sploh ne boji nobenega svojega tovariša in vsak, kdor tekmuje z njim, je poražen. Saj Karol res zna; za kratek čas dene v najhujšem diru obe nogi na balano in čepi na kolesu kakor žaba.

Tako je kazal Karol tudi neke oktoberske nedelje svojim tovaršem v Šiški, kaj zna in se je pri tem preveč zakasnil, da se je šele o mraku peljal domov v Podutik. Ko je došel na kraj Šiške, mu je naenkrat ugasnila luč.

Fant bi rad vozil kar brez luči, saj ima oči kakor mačka; a bal se je, da bi ne srečal kakoga moža postavca; zato je obstal in hotel luč popraviti in znova prižgati.

Tedaj je pa privozil po cesti voznik, ki se je s svojim vozom zaletel v fanta. Karola je oče voza zadelo v glavo, a še bolj kot ta udarec ga je zabolelo pokanje bicikla, ki se je lomil pod kolesi dirajočega voza.

Karol se je onesvestil. Ko se je vzdrnil je ležal v bolnici. Okrevale je kmalu, ker je bila njegova poškodba le lahka.

Voznik Lojze Š., ki je fanta povozil, se je moral danes zagovarjati. Ker je bila nezgoda kriva deloma tudi Karlova ne previdnost, ki bi moral stopiti s svojim kolesom bolj h kraju, je bil Lojze kaznovan samo na 100 Din globe.

Nos je bratu operiral.

Mile dela sode, njegov brat Francelj pa ode. Mile domuje pri Devici Mariji v Polju. Lani zadnjič oktobra se je preveč nasrkal iz polne posode in zato je bil zelo siten.

Francelj je tisto popoldne prišel domov in že od daleč slišal Mileta, kako je sakramentalno po bajti. Ko je prišel Francelj domov, je Mile skočil vanj in mu z nožem prerezal nos, da so mu nozdrvi kar obvisle nad ustni. Domači so Mileta spravili iz hiše in vrata zaklenili.

To in ono

Umor v pričo sodnih uradnikov

Stanovanjska beda tare tudi prebivalce italijanskih mest, kjer so deložacije na dnevnem redu. Običajno deložacija nima hujših posledic, ker se priza-deti stanovanjci uklonijo sili in puste, da jim postavijo pohištvo na cesto. Včasih se pa vendar pripeti, da pride pri deložaciji do prepira ali celo pretepa. Deložacije, kakršna je bila te dni v Rimu, pa kriminalna kronika menda še ne be-leži.

V Rimu živi brezposelni oče treh otrok. V četrtki so hoteli moža deložirati, ker nima denarja, da bi plačal najemnine. Ko so prišli sodni uradniki v njegovo stanovanje, jim je pokazal prazne sobe in jih spremil tudi v siro-mašno opremljeno spalnico, kjer je le-žala bolna žena. S tem je hotel poka-zati, da v resnici ne more plačati najem-nine. Toda zakoni so brezobzirni. Sodni uradniki so hoteli deložacijo sicer opustiti, toda posestnikov sin je eno-zično zahteval, naj ubogega najemni-ka z bolno ženo in deco vržejo na ce-sto. Nesrečni oče je skušal trdosrčno mladeniča prepričati, toda vse je bilo zaman.

Naposled je obupanec odšel v kuhinjo in se vrnil s kuhinjskim nožem v roki. Planil je na brezsrčnega gospodar-jevega sina in mu zabodel nož v srce. Nato je skočil v spalnico, poljubil bolno ženo in deco ter se vrnil v sobo, kjer je prosil sodne uradnike, naj ga aretirajo. Gospodarjev sin je bil takoj mrtev. Tra-gedija je vzbudila v Rimu splošno so-čutje z nesrečnim družinskim očetom.

Drzne sleparije s filmom

Gremij trgovcev v Marijanskih Laz-nih je postal nedavno žrtev drznega sleparja, ki je nastopal kot zastopnik filmske družbe Inco-Film iz Draždan. Slepar, po imenu Camillo Randolph, je prispejal v Marijanske Lazni in izjavil občinskemu svetu, da namerava posne-ti reklamni film tega znamenitega če-škega letovišča. Mestni očetje so mu res nasedli. Randolph je zbral v par dneh lepe tisočake, bogati trgovci in hotelirji so rade volje prispeli za re-klamni film in tako je bil premeteni za-stopnik filmske družbe s svojo akcijo po-polnoma zadovoljen. Ko je imel polne žepe denarja, je brez sledu izginil.

Družba Internacional Continental-Film ali kratko Inco-Film se pa ni zado-voljila samo z izkupičkom za reklamni film v Marijanskih Laznih. Svoje plo-donosno delovanje je prenesla tudi v Brno. Njen ravnatelj in edini delničar Randolph je mož na svojem mestu. Sredi novembra je objavil v čeških listih oglas »Brno v filmu«, s katerim je opo-zoril prebivalstvo moravske prestolice, da namerava posneti mesto in s pomoč-jo reklamnega filma razširiti njegov slo-ves po vsem svetu. Obenem je naznanil, da hoče nuditi brnskim trgovcem in in-dustrijalcem priliko, da pokažejo svoje delo v živih slikah. Interesanti naj bi po-šiljali prispevke neposredno na predse-dstvo občinskega sveta v Brnu. In res so nasledi sleparju tudi v Brnu, kjer se je ponovila tragikomedija Marijanske La-zni. Randolph je izvalil tudi brnskim gospodarstvom krogom lepe tisočake.

Brnški listi so sedaj opozorili oblasti, da je akcija z reklamnim filmom sumljiva in policija je Randolpha v četrtke zadržala. Slepar se je legitimiral z raz-nimi priporočilnimi pismi uglednih me-ščanov in izjavil, da je zbral v Marijan-skih Laznih v isto svrhu 45.000 Kč. Tr-dil je, da tam ni mogel filmati, ker je bilo vreme neugodno. Ker se je vršilo zasliševanje ponoči, se policija ni mogla informirati v Marijanskih Laznih, koliko je resnice na Randolphovi izpovedi. Vendar je pa obdržala sleparja čez noč v zaporih kot sumljivega tujca.

V petek dopoldne je dobila brnska policija iz Marijanskih Lazni vse potreb-ne informacije. Izvedela je, da Randolph

ni sleparil samo v tem letovišču, mar-več tudi v Zalcu in Chebu, kjer je iz-važil gospodarskim krogom pod pre-tvezo, da bo organiziral potom filma propagando za njihova podjetja, nad 100.000 Kč. Poleg tega je policija ugo-tovila, da je draždanska tvrdka Inco-Film že davno v konkurzu in da draždanska policija Randolpha že več me-secev išče.

V Brnu je sklenil Randolph mnogo dobrih kupčij. Že v petek so se zglasile mnoge žrtve drznega sleparja na poli-ciji in prošile, naj jim pomaga dobiti nazaj denar, ki ga je zbral Randolph za svoj reklamni film. Mož je zahteval za 35 metrov industrijskega filma 3500 Kč, za 35 metrov trgovskega filma pa 650 čeških kron. Poleg večjih podjetij so mu bile dobrodošle tudi manjše tvrdke. Za-nimivo je, da je zbral slepar denar pod pokroviteljstvom brnske mestne občine, ki mu je nasledla prav tako, kakor go-spodarski krogi.

Randolf ostane v zaporu, vsi, ki so mu nasledli, pa se bodo morali bržčas obrisati za svoj denar, ker ga je pusto-lovec pogljal vsega sproti.

Tri dekleta skočile v vodo

Berlinska kriminalna policija se pe-ča te dni z grozno tragedijo, ki najbrž ni-koli ne bo pojasnjena. Tri mladenke, zaposlenem v nekem založništvu raz-glednic v Berlinu, so skočile v četrtke ponoči v Müggelsko jezero. Skupni sa-momor so izvršile 19 letna Frida Sdross ter njeni prijateljici 20 letna Charlotta in 22 letna Dora Weber.

Doslej so našli v jezeru samo eno truplo. Devojke so pisale pred samomor-om svojim prijateljicam poslovilna pi-sma, v katerih jim sporočajo, da gredo skupaj v smrt, ker je življenje nezno-sno. Trojni samomor je tem zagonetnejši, ker so bile vse tri devoyke zelo ve-sele in v družbi splošno priljubljene. Nekateri trdijo, da jih je gnalo v smrt grozno ravnanje roditeljev. Oče Webro-vih se je nedavno drugič oženil in ma-čeha je baje zelo grozno ravnila z nje-govimi hčerkama. Neznosne domače raz-mere so gnale baje tudi Schossovo v smrt.

Po 13 letih odkrit umor

L. 1913 je povila služkinja Ana Ho-laskova v neki vasi blizu Pferova na Moravskem nezakonsko dete, ki ga je dala v oskrbo neki ženski. — Obljubila je, da bo plačevala dotični ženski pri-merno mesečno odškodnino. Ker ji pa več mesecev ni hotela plačati, je odne-sala ženska novorojenčka na policijo, ki je takoj poiskala brezsrčno mater in ji izročila nezakonsko dete.

Kmalu nato je izbruhnila vojna in nihče se ni brigal za nesrečnega otro-čka. Šele koncem lanskega leta se je začela policija v Pferovu zanimati za to dete. Holaskova je izjavila, da je njeno nezakonsko dete pred vojno podleglo vnetju pljuč. Toda policija se je zdelala stvar sumljiva in zato je uvela pre-iskavo, ki je dognala, da je umrlo dete nasilne smrti. Holaskova se je pozneje v Brnu poročila. Na podlagi preiskave so jo sedaj aretirali in izročili sodišču. Preiskovalnemu sodniku je pripovedo-vala o smrti svojega otroka cel roman.

Ko so ji dete na policiji vrnili, se ni vrnila z njim v službo, ker se je bala, da bi jo gospodar spodil. Zato je odšla z otrokom v bližnjo vas. Spotoma je dete baje umrlo. V obupu si je prive-zala truplo na hrbet, pokleknila k zna-menju ob potu in prosila Boga, naj se usmili njene duše. Potem je skočila v reko. Ker je pa zakrčala, so jo opazili v bližnji taboreči cigani, ki so jo poteg-nili iz vode. Truplo nesrečnega deteta je ostalo v reki. Potem je šla Holasko-va v bližnjo vas, kjer se je kmalu po-ročila z nekim kmetom.

Preiskovalni sodnik pa ne verjame njenemu romanu, marveč je prepričan,

da je vrgla Holaskova svoje dete v re-ko, in jo je zato obdržal v preiskoval-nem zaporu.

Moderni plesi

Na vprašanje, kateri plesi bodo v letošnjem predpustu moderni, je odgo-voril neki strokovnjak, da se bo naj-več plesal salonski čarleston, ki je pa zelo umerjen, dalje tango, anapest, fox-trott in valček. Kljub vsemu zabavlja-nju je zanimanje za moderne ples-vedno večje, družabni ples je postal neke vrste sport, kar velja tudi za ri-tmično, odnosno plesno gimnastiko. Šte-vilo onih, ki ne plešejo, je od dne do dne manjšo. Dandanašnji bi Cicero ne mo-gel zaklicati: »Nemo saltat sobrius nisi forti in saniti!« (Nobeneden pameten člo-vek ne pleše, razen če je blazen.) Zdaj si brez plesa ne moremo misliti niti ča-janke. Ljudje si izmišljajo vedno več novih plesov in minili so časi, ko je ple-sala samo mladina.

Ples je star, kakor je star človeški rod. Kakor vse drugo na svetu, se je tudi ples razvil. Ko smo dobili l. 1912 argentinski tango, je bilo videti plesnih dvorah toliko kompliciranih novih fi-gur, da so plesalci le z največjo težavo obvladali ta novi ples. Zdaj je tango neprimerno enostavne, kakor je bil pr-votni ples, ki ga plešejo argentinski cow-boys na ljudskih svečanostih. Nekatere ples-ke so izumili ljudje slučajno. Tako n. pr. foxtrott, ki ga je izumil varietetni igralec Harry Fox, ko je napravil leta 1914 pri nekem nastopu par originalnih kretnj. Te komične kretnje so gledalce tako navdušile, da so jih skušali mnogi posnemati. Posnemalcev je bilo vedno več in tako je bil foxtrott izumljen. Po naključju je bil izumljen tudi The blues, ki je v Angliji še vedno zelo raz-širjen. Izumil ga je Morry M. Blacke.

Dvojni roparski umor dedičev

V petek so neznani zločinci v Rak-viceh na Moravskem napadli posestni-ka Moudrega in njegovo ženo. V petek večer se je vrnila posestnikova žena Marija domov in opazila v veži nezna-nega moža. Pobegnila je k sosedom in jih poklicala na pomoč. Sosedji so našli v hlevu luč, ki je obsevala grozno sli-ko. V jaslih je ležal z razbito glavo 60-letni posestnik Moudry. Ko so odšli nato še v hišo, so našli tam na tleh okrvavljeno posestnikovo ženo Franci-ško. V kuhinji je spalo šletno dete, ki niti slutilo ni, kaj se v hiši dogaja. V sobi poleg kuhinje je spala posestni-kova mati, ki tudi ni slišala napadalcev. Moudry je bil v spodnjah hlačah, kar priča, da je prišel iz postelje v hlev, ko je začul tam ropot.

V soboto zvečer je Moudry v bol-nici podlegel ranam. Njegova žena, ki je bila še težje ranjena, je umrla več-raj. Gre torej za dvojni roparski umor, ki ga je orožništvo že v soboto poja-snilo. Policijski pes je vohal ves čas po najbližji okolici hiše, kjer je bil izvršen napad. Zato je orožništvo zaslilo naj-prej sosedo in se začelo zanimati za posinoveljena umorjenega kmeta Jana Zlamala ter zeta umorjenih zakoncev, F. Prunka. Oba sta se vedla pri zasli-ševanju zelo sumljivo. Orožniki so ugo-tovili razne okoliščnosti, na podlagi ka-terih sta bila Zlamal in Prunka aretirana in izročena sodišču. Oba zločin tajita. Oblasti so pa prepričane, da sta umo-rila kmeta in njegovo ženo zato, da bi podedovala posestvo.

Zobozdravnik

UNIV MED

dr. Ciril Cirman

ordinira od 17. januarja 1927 za zobne in ustne bolezni vsak dan od 8—12 in od 14—18 v LJUBLJANI, Fran-čiškani. ul. 10/II. (bivši ord. prostori prof. Valente).

Ameriške zanimivosti

Ameriška prohibicija in njene posledice. — 12.000 steklenic francoskega šampanjca uničenih. — 7.800.000 dolarjev božičnih darov. — Žrtve avtomobilov. — Roparski napad sredi mesta. — Prodaj ženo na obroke. — Letalska nesreča.

Da je prohibicija v Ameriki dosegla ravno nasprotno uspehe, kot pa so jih pričakovali njeni zagovorniki, smo že poro-čali. Radi popolne omejitve prodaje alko-holnih pijač se število zločinov in roparskih napadov ni prav nič zmanjšalo, marveč celo podvojilo ali potrojilo. Značilno je tu-di delstvo, da prohibicija ni popolnoma nič pripomogla k izboljšanju zdravstvenega stanja širokih ljudskih mas, da si njeni propagatorji navajali to kot njen glavni namen. Nasprotno dokazuje statistika, da število smrtnih slučajev vsled zastrupljenja z alkoholom od leta do leta stalno narašča. Tako je v Chicagu l. 1918. umrlo vsled za-strupljenja z alkoholom 72 oseb, l. 1919. 92, leta 1920. 54, leta 1921 138, leta 1922. 265, leta 1923. 229, leta 1924 277. Lansko leto pa je znašalo število zastrupljenj že okoli 300.

Na progi Niagara-Falls so oblasti za-plenile 12.000 steklenic vthotapljenega francoskega šampanjca. Vsa ta dragocena alkoholna pijača v vrednosti 350.000 dolar-jev, t. i. okoli 14 milijonov Din, je bila vržena v reko Niagara. Marsikomu se je menda storilo mlo, ko je gledal, kako se je žumeti šampanjec mešal z umazano vo-do Niagare.

Pa tudi na drugi strani zahteva prohi-bicija številne žrtve. Tihotapstvo alkohola in opojnih pijač se strahovito množi, na drugi strani pa prebivalstvo samo vari in kuha žganje. V mestecu Baldwin država Newyork je zahtevalo kuhanje žganja več človeških žrtev. V neki hiši je eksplodiral velik kotel, v katerem je vrelo žganje. Eksplozija je bila tako silna, da je bilo razdelanih 12 enonadstropnih poslopj v bližnji okolici. Povodom eksplozije je bila ubita neka ženska in njeno dete, več oseb pa je bilo teško ranjenih. Okna daleč naokrog so bila razbita, detonacija pa se je čula več milij daleč. Razširil se je tudi po-žar, ki so ga pa gasilci kmalu udušili.

Kako skrbje priseljenci za svoje v do-movini, priča delstvo, da je bilo za praznike samo v Evropo odpisanih 7 milijonov 800.000 dolarjev, deloma v gotovini, delo-ma pa v darovih. Ta denar je šel preko poštinih uradov, koliko pa ga je bilo posla-nega v pismu, tega seveda statistika ne navaja. Najbolj skrbje za svoje tci, kate-rih je med priseljenci največ, Irce so po-slali sivojem 2.243.300 dolarjev gotovine. Na drugem mestu so Nemci, ki so poslali svojim rojakom v domovino 1.648.391 do-larjev gotovine.

Prohibicija, zločini in avtomobili za-vevajo v Ameriki letno največ človeških žrtev. Lansko leto je bilo v Zedinjenih dr-žavah povoženih nad 50.000 oseb, 21.627 pa jih je bilo ubitih. Na vsaki 926 avtomo-bil, ki je v prometu, je bila ubita ena ose-ba. Če se v povprečju vrnejo po ameriških ulicah, kjer tvorijo avto glavno prometno sredstvo, je to razmeroma malo.

Drzen roparski napad je bil nedavno izvršen pri belem dnevu v mestu Cansas City. Šest maskiranih banditov, ki so se pripeljali v avtomobilu, je na ulici napadlo slugo neke tamošnje banke; pobili so ga na tla in mu vzeli aktovko z 80.000 dolarji bančnega denarja. Mirno so nato sedli v avtomobil in odšli. Značilno za ameriške razmere je, da je prizor opazovalo mnogo pasantov, da pa se ni nihče upal skočiti napadenemu na pomoč.

Poročali smo že o uspehi raciji, ki je bila izvršena v Chicagu tik pred Božičem na ukaz policijskega načelnika Collinsa. Kriminalni agenti in policija so polovili okoli 400 sumljivih elementov in proslulih tipov in tako napravili mesto varno za par ur, toda ne več, nego za 24 ur! Kajti naslednjega dne je bilo prijavljenih policiji nič manj nego 22 roparskih napadov. Na

eni najbolj prometnih cest sta vdrla dva črnca v trgovino Roberta Löwya in ga kratkoma ustrelila. Pobrala sta ves denar, ki je bil v blagajni in pobegnila. — Na 119 cesti so 4 roparji napadli sprevoznika ce-sne železnice in mu odvzeli 8 dolarjev. — Dva oborožena bandita sta napadla neke-ga železničarja, mu odvzela uro in 6 do-larjev gotovine. Nato sta se lepo poslovila od njega in eden je omenil: »Če se nama današnji posel dobro obnese, ti pošljeva uro po pošti nazaj!«

Ameriški listi poročajo o dveh zanimi-vih slučajih.

Sodnik Francis Borelli je vprašal 45 žen, čitih moške se nahajajo v zaporu, da-li želijo svoje moške za praznike domov. Bil je sveda prepričan, da se bodo žene rade poslužile te ugodnosti. Veliko pa je bilo njegovo razočaranje, ko je izvedel, da je bilo samo 10 žen voljnih, da jih o prazni-kih posetijo moške. Karakteristično za men-talitetu ostalih so odgovori, ki jih je pre-jel sodnik. Neke žena mu je izjavila: »Zapr-lahko živim brez njega!« Druga zopet: »Imejte ga, kjer je, menda mu ne bo pre-več škodovalo!« Tretja je odgovorila: »Sem vesela, da ga ne vidim!«. Najbolj ori-ginalen pa je bil odgovor četrti: »Kaj k meni naj bi prišel za praznike, da bi lopov pokvaril praznike in veselje, ki ga že mi-sem imela par let? In da bi še tisto požrl kar imamo?« Naj le ostane v brlogu!

Nič manj ameriško-originalna je tudi druga zgodba. Nekdo Edvard Whittlake je pred meseci prodal svojo lastno ženo ne-kemu kupcu, kateremu je zelo ugajala, za 50 dolarjev t. i. za okoli 2800 Din. Kupec mu je dal za ženo 10 dolarjev na roko, za ostalo pa sta se pogodila v obrokih. Nekega lepega dne pa je kupec pobrskal z Whittlakejevo iz Lansinga. Mož, ki je pro-dal svojo ženo »na obroke«, je bil tako drzen, da je odšel na policijo in zahteval, da policija od kupca njegove žene iztirja še ostalih 40 dolarjev. Mesto tega ga je policija utaknila v zapor, polzveduje pa tudi za podjetnim kupcem.

Strašna letalska nesreča se je dogodila tik pred Božičem nad letališčem v Ranto-nu država Illinois. Nekega dne sta se dvignili v zrak dve močniti letali in krožili v višini 150 m. Nesreča je hotela, da sta obe letali naenkrat pospešili hitrost in tre-sčiti skupaj. Sumek je bil katastrofalen. Motor enega letala se je razletel in oba aviona sta treščila goreča na tla. Trile le-talci so bili takoj mrtvi, enega izmed po-nesrečenih pa so prepeljali v bolnico, kjer je podlegel poškodbam.

NOGAVICE

znamko in žigom
ALS
KLJUČ
najboljše, najtrpežnejše,
zato najcenejše

— Filmj za gobave. Na osamljenem otoku Balbao je interniranih več gobavih ljudi, ki so popolnoma odrezani od sveta. Da tem najbednejšim med bednimi olajša življenje potom razvedrila, jim je poslala filmska družba First National veliko mno-zino svojih filmov.

M. Zarnik:

Narodni mučenik Pepe Škrjanc

Pohleven epos v 18 različno dolгих spevih.

V vsakem razredu je dosti učencev, ki radi tožarijo. Danes so učitelji tako pametni, da uvidevajo grdo stran ta-kega početja in poslušajo ovadbo le, če je res tehtna. Bilo bi prav, če bi šola v tem vršila sistematično vzgojno delo med učenci. Raje prenešati batine sošolca, nego ovaditi ga.

Med Pepetovimi součenci se je eden posebno odlikoval v tej grdobiji, vseleč se sadiščino na učnike. Ker se tožariti v šoli po ljubljansko imenuje »špecljati«, so temu fantu rekli Špeckahlja.

Ko je nekoč prišla šolska izpoved, se je Pepe bogve kako orijentalno o tem, da spada imenovani med ono sor-to, ki si grehe, kakor da gre za inven-tar mobilij, zapisujejo v beležnik v iz-ogib pozabljenosti v izpovednici. Kako je Pepe prišel do beležnika, je njegova stvar. Predno ga je pa vrnil, je pred poukom zaklical vsej šoli: »Poslušajte, kašen grešnik je naš ljubi Špeckahlja!« In je med splošnim cviljenjem in sme-hom na glas prečital vse sezname. Ko je stopil prizadet v šolo, se je našel npravnstveno razgledanega in si še »za-špecljati« ni upal, da ne bi še učitelj hotel videti njegovih kompromitujo-čih zapiskov.

Tako se je Pepe tudi radi osvete nad katehetom tehtno premišljeval. Ni si-cer poznal modrega izreka, da moraš osveto vživati ohlajen, toda ravnal se je po njem.

Opazoval je katehetove navade. Pri-blizal se je praznik Rešnjega telesa, ko gredo vse šole za procesijo. Verouči-telj je zadnje uro pred tem svečanim dnevom učencem še prav posebno za-bičeval, da morajo, ko pozovni, šolsko sobo zapustiti mirno, se uvrstiti ne po dva in dva, nego v četrtoštopne, ne zi-jati naokrog, ne se dregati in klepe-tati, pač pa lepo moliti iz molitvenikov.

Tedaj se je Pepe spomnil, v kakšni vselepi opremi prihaja gospod katehet vsako leto k procesiji. V dolgem ta-larju, široko prepasanem, v roki trd-svilen polcilinder, z dvema cofkoma zadaj, lesketajoč se kakor črn demant. Ta klobuk je bil ves čas procesije v katehetovi desnici; toda desnica ni bila gola, nego je tičala, kakor tudi levica, v prekrasni beli glaserokavici, ki se je nad mesnato, težko roko domačega kova napenjala do skrajnosti in po-ka-la v šivih. Zapestje je bilo gospodu od nevajene tesnobe tako zabreklo, da je imelo barvo pese.

To sliko iz prejšnjega leta si je Pe-pe pričaral pred zaprte oči z vso ži-vostjo. In se je naenkrat tiho, široko namuzal. Spomnil se je, da prihaja du-hovni gospod pred procesijo po vseh razredih inspicirati. Tedaj se mu roka v snežnobelem usnju težko položi na kljuko vsakih vrat.

Tako se je zgodilo tudi letos. Kljuka nekega razreda se je še pose-bno trdo odpirala in je bilo treba kre-pko nanjo pritisniti. Ni pa opazil svetli-mož, da je bil trenotek preje tamkaj Pepe in je kljuko z nečem »osnažil«. Šele pri procesiji, ki je korakal kakor vojskovodja ob razredih gori in doli, je gospoda kateheta opozoril kolega učitelj, da mu izgleda dlan desne roka-vice, kakor bi naj bila simbol izgublje-nega devišstva. Onečalščal jo je velikam-ski temen madež, ki je izviral od ne-česa mastnega.

Od tega hipa sta katehetova li-ce in hoja izgubila vso važnost. Krčev-ito je tiščal onečalščeno rokavico okrog klobukovega kraja in zdelo se mu je, da se združujejo pogledi vse-ga sveta samo na njegovo desno dlan. Potem se je spomnil, da bi maščobna utegnula škodovati se prelepemu klo-buku. Vzel ga je v levico. A kam naj v-takne desnico? Pestit tudi ni mogel stiskati za procesijo, že zato ne, ker bi mu bila rokavica počila. Znoj mu je tekkel za očala, da jih je moral z ro-bcem venomer brisati. Potem je obdržal robec krčevito v desni roki. Ker je bil pa robec velika plahta krvavo rdeče barve, je njegova pestrost pritegnila marsikak pogled ob ulicah stoječega občinstva. Ubogemu možu pa se je zdelo, da segajo ti pogledi naravnost skozi robec in če je kje zapazil veselo lice, je bil prepričan, da velja samo njegovi rokavici. Vse dostojanstvo je bilo fuč, vsa Ljubljana govori samo o njegovi umazani rokavici!

Pa čemu imeti rokavice, ko pripeka najtopleje sonce? Toda prirasi sta se na vroči, zabrekli roki. Katehet je svoj dragoceni klobuk vtaknil pod desno pazduho in poskusil z energičnim po-tegljajem sneti vsaj desno. Pri tem so postali mastni tudi prsti leve rokavice in ko je z levico ježno potegnil, se mu je izmaknil klobuk izza komolca. Le-sketajoče se čudo klobučarske obrti je zbežalo s trdim ropotom v kegrujskih skokih po cesti. Predno je nesrečni lastnik mogel še beg prestreči, se je klobuk zakadil pod noge šolarskemu četrstopstu. Neki deček je skoro pa-del, ko je vanj stopil; v poteku proces-ije je nastal gost voz, štula klobuka pa je dobila z zamolklim pokom veliko vdolbino.

Tedaj se je občinstvo na trotoarju res od srca zasmajalo. Najbolj nesram-no pa mlade gospodične s parazoli. In med šolarji je završalo, kakor v panju, če nanj potrkša.

V neprevdarni jezi je katehet dečka, ki mu je stopil v klobuk, potegnil za uho. Raditega je imel čez dva dni na pritožbo staršev še neprijetno četr ur v pisarni šolskega voditelja. Slučajno je bil deček eden najvzornejših učen-cev in povrh še sin liberalnega pošt-nega uradnika, ki se je dal komaj pre-prositi, da ni šel do višje gosposke in ni zadeve priobčil v listih. Imel je že spisan dolg članek »Ali so to vzgojeva-telji?«.

Klobuk je za trenotek prevzel neki dečko, da si je gospod naposled vendar snel rokavici ter si obrisal očali in pre-

obilni znoj z lica.

Kdo je bil vsega kriv? Kdo ga je osramotil?

Gospod katehet se je sprehajal ob sprevodu svojega zavoda gori in doli ter gledal fantom v oči kakor bazilik. Marsikateri otroški pogled s je pred temi žarometi nehoče povslel.

Ko je zagledal Pepeta, se je kate-het zdrnil, hej, tale bo pravi pa nihče drugi! Vzel ga je na posebno piko. Kar prebadal ga je z očmi in Pepetu je marširala kljub vročemu dnevu ledena zo-na po hrbtu gori in doli. Toda se je lump odvaldal. Z izgubljenim pogle-dom, kakor bi bil zatopljen v molitev, je zrl takorekoč skozi katehetov obraz v neznane nebeske daljave, potem pa svoje oči spokojnega lica počasi, pove-zal nad odprti molitvenik.

Popoldne pa je v Mestnem logu od-dal na svoj ključ dvanajst strelcev. Dru-gim je dejal, da zato, ker na Rešnje te-lo tudi na Ljubljanskem Gradu stre-ljajo. Mamica ga je pri sosedah hvalila, kako praznik posvečuje. Nato je to-varšem razpisal veliko rabutanje ča-šenj na Malijem marofu v Golovcu pod osebim vodstvom.

Isto prominentno vlogo, kakor po-leti v Kolesiji, je igral Pepe pozimi na Kernu poleg trnovske cerke, edinem tedanjem drsališču v Ljubljani.

Drsanja se je mojstrsko naučil na volovskih kosteh, ki si jih je podveza-val na podplate. Pozneje sta mu dva simpatizirja podarila dve različni že-lezni drsalki.

Radio

Prof. Leopold Andree:

Pomen radiotelefonije za kulturo in gospodarstvo

Ze v davnih casih so ljudje premisljali, kako bi javljali vazne dogodke v velike daljave. Tako so n. pr. ob turskih upadih zagajali po gorah kresove ter naznanjali zbeganim sosedom, da se blizajo krvoloci Turki.

A kmalu so nadomestili kresove casopisi, ki pa nas ne obvestajo o dogodku istocasno, ko se vrshi, zato je tako porocanje in obvestanje casovno vedno nekoliko zakasnelo, ker se po dogodku porabi precej casa za tisk.

V natančnosti poročanja prekaša časopis kresove, ne nudi pa tiste popolnosti, kakor žična telegrafija. Ta pokriva velike razdalje in pobege, a ne pride daleč, ker ga prehitijo na vse strani brzjavljene vesti o tatvini, če ne pobege na ono stran, kamor ne vodi noben brzjav.

Se teže uide tat roki pravice, če brzjavimo za njim brezlično in obvestimo istocasno vse prejemne postaje v velikih razdaljah o izvršeni tatvini. V brezlični telegrafiji se rabijo samo znaki. Ako sklenem oddajni aparat za krajšo ali daljšo oddaljenost na prejemni postaji manj ali bolj čisto trajajoče tone enake višine, iz katerih se sestavljene črke Morsejeve abecede. V žični telegrafiji so črke, ki jih piše aparat na odvijajoči se papir, sestavljene iz pik in črt. Brezlično brzjavimo poročilo na m. re sprejemati le izveščani telegrafist, ki pozna po posluhu omenjeno abecedo.

Teh napak nimajo brezlični telefon ali radiotelefon; njegova poročila lahko sprejme vsak lastnik radioaparata. Oddajna postaja izdaja po govornu ali po godbi modificirane valove, ki jih zaznajo vse brezlične prejemne postaje, ne da bi se motile ali ovirale med seboj. Z radio-telefonom javljamo dogodke v velike daljave na najugodnejši način, ker prejme poročilo tudi laik, če zna le uglasiti prejemno postajo na oddajno. V naslednjem se bomo bavili le z radiotelefonom.

RADIO V AMERIKI.

Dr. Leo de Forest, iznajditelj trielektrodne cevke, je leta 1906. izdelal prvi aparat, s katerim je prenašal godbo iz newyorške opere brezlično v večje daljave. To je bila prva praktična uporaba radiotelefonije. Do leta 1920. je radiotehnikarje že toliko napredovalo, da je pričela oddajna postaja v Pittsburghu v Severni Ameriki redno oddajati glasbene točke in predavanja, namenjena vsemu prebivalstvu. Ker so ta predavanja in koncerti Amerikancem ugajali, se je radiotelefonija zelo urno razširila. Letos ima Severna Amerika že blizu 1000 oddajnih in več milijonov prejemnih postaj. V lanskem letu je prodala industrija radioaparatur in potrebnih za 350 milijonov dolarjev. Takih svetov ne porabi Amerika na leto za nove železniške voze. V stanovanjih, kontorijah, bankah, hotelih, na avtomobilih, v železniških vozovih, na ladjah itd. so montirali praktični Amerikanci prejemne postaje, ki so služile noč in dan zabavi in pouku milijonov ljudi.

Iz Amerike se je razširil izum radiotehnike tudi v Evropo. Koncem 1924. leta je imela Anglija nad 1 milijon radio-abonentov in nad 800 tovarn. Nemčija je štela v tem času nad 10.000 abonentov, 10 večjih oddajnih postaj in 5 vmesnih. Tudi v ostalih evropskih državah se je radiotelefonija polagoma razširila, tako, da imamo sedaj v Evropi okrog 200 oddajnih in tudi že okrog enega milijona prejemnih postaj.

Čehoslovacka ima dve oddajni postaji, eno v Pragi s 5 kW (kW je 1000 wattov) in drugo v Brnu s 2,4 kW energije. Obe postaji se pri nas zelo dobro slišita. Letos je štelo radio-abonentov na Češkem zelo naraslo; pristojbina znaša 10 Kč na leto.

JUGOSLAVIJA.

Tudi Jugoslavija ima sedaj dve radio-oddajni postaji, namreč v Rakovici pri Beogradu, ki je imela 1,5 kW energije, in v zadnjem času v Zagrebu, ki deluje vsak popoldan in večer, toda njena energija znaša le 50 wattov, zato smo slišali v Ljubljani do sedaj to postajo le tu in tam.

Rakovica je pa do pred kratkim oddajala vsak delavnik dnevne novice in vremenska poročila ter škrat na teden popularne koncerte.

Radiotelefonija je v Jugoslaviji šele v povojih, zato ni čudno, da je imela koncem leta 1925. komaj 1500 radio-abonentov, ki poslušajo koncerte tujih držav, ne pa domačih, čeprav plačujejo sedaj 300 Din, pred enim letom pa so plačevali Din 400 take na leto. Malo poskusno oddajno postajo s 50 wattov energije ima tudi pošta direkta v Ljubljani.

UPORABA RADIOFONIJ.

Po tem kratkem zgodovinskem pregledu prehajamo k uporabi radiotelefonije. Radiotelefonija se je do sedaj uspešno uporabljala v naslednjih slučajih: I. Pospešuje pouk v tujih jezikih. Če se učijo n. pr. francoščine, pa ti dela izreka preglaščuje, ti je treba samo poizvedeti, kdaj in po kateri knjigi poučuje n. pr. rojeni Francozi, ki ne zna nemški, na radio-oddajni postaji na Dunaju in v slusalu sliši dumajsega učitelja. II. Nadomestila knjige in časopise. Marsikdo je po trudoplnem dnevnem delu utrujen in se mu ne ljubi čitati knjig in časopisov, poslušaj pa z užitkom po zraku pričneš govornikove besede. III. Razširja predavanja in govore. Tako se n. pr. ameriški politiki ob volitvah ne vozijo več po deželi in ne govorje danes tukaj jutri tam političnih govorov, marveč sede lepo doma za pisalno mizo in govorje svoj govor v mikrofoni; istočasno jih lahko poslušajo cel milijon ljudi. IV. Prinaša gospodarska, tržna in borzna poročila kar je posebno važno za banke, trgovce in druge, ki rabijo takojšnjih in p. drobnih vesti. V. Izpolnjuje časopisne vesti. Radiotelefonija naznanja aktualne novice in zanimive dogodke hitreje ko najbolj urejane časopise. Govorna beseda oživlja mrtvo črko, povdarek in patos govora več in popolnoma učinkovito tiskane besede. VI. Priporočuje pravilice in posreduje, da slišimo pridige in molitve. Z nekalet priporočujejo na večjih oddajnih postajah pravilice in daleč naokrog jih poslušajo mladina ter se divi čarobnim motivom. Ko trpi bolnik na hudi boleznih ter vzdihuje v bolnišni postelji, si natakne slusalo ter z užitkom poslušajo tolažilne besede bogaboježelne pridigarja, ki govori na prižnici zbrani množici. VII. Prenaša opere in koncerte. Ta glasba ni samo gramofonska, temveč lahko učinkuje, če je aparat dober, res umetniško. Če prebivaš v pustem, daleč od civilizacije oddaljenem kraju, te prejemna postaja veže s svetom. VIII. Napoveduje vreme in natančni čas. IX. Spaja po svetu raztresene otroke z materjo — domovino. Mislimo si češkega rudarja, ki poslušajo v Ameriki prasko oddajno postajo. Čeprav je že nekaj let v Ameriki, toče angličestino le za silo, za vsakdanje potrebe, ne razume je pa toliko, da bi se lahko zivil v angleško pesem, zato mu poskakuje srce od veselja, ko zasliši domačo pesem. Tudi naši rudarji na Westfalskem bi bili zelo veseli, če bi lahko poslušali domačo pesem v tujini, a žal, nimamo še nobene radio-oddajne postaje. Kako vesel sem bil pred meseci, ko sem slišal slovensko petje iz Brna. X. Spremlja znamenite ekspedicije in pomaga v nesreči. Ko je Amundsen jadriral proti severnemu tečaju,

nas je o svojih uspehih in neuspehih obveščal z radiotelefonijo. Poškodovana ladja prosi radiotelefonično pomoč. XI. Javlja sportne vesti, kar je važno zlasti ob nedeljah in večjih praznikih, ko listi naslednje jutro ne izidejo.

Iz navedene uporabe radiotelefonije sledi, da je iz enostavnega laboratorijskega aparata nastalo izredno važno kulturno in gospodarsko sredstvo.

Opozarjamo občinstvo na »Ljubljanski radio-klub«, ki šteje sedaj nad 300 rednih članov in ima svoj stalni lokal na velesojnem prostoru takoj pri glavnem vhodu. V klubu se člani redno in pridno vežbajo in izpolnjujejo. Letošnja razstava je bila sad njegovega požrtvovalnega dela.

Dogodki na Kitajskem

Kitajska je že vrsto let pozorišče krvavih notranjih bojev. Melodane vsake provinc je imela svojo posebno vladno, ki ji je načeloval general in ki je svojo oblast opirala na vojaške čete. Generali pa so se med seboj črtili, bodisi da so pripadali različnim strankam ali da so si bili osebni nasprotniki; zato so se vršili med njimi krvavi boji, v katerih so slabšeji vojaški poveljniki morali prepustiti gospodstvo močnejšim nasprotnikom. Na ta način so nekateri generali guvernerji združili v svoji oblasti po več provinc in naposled je v vsej državi ostalo še štiri, pet generalov, ki so si med seboj delili vladno nad velikimi kompleksi države. Toda tudi ti so nadaljevali borbo med seboj. Centralna državna oblast v Pekingu je bila napram njim brez moči in je le igrača v rokah onih, ki so slučajno gospodovali nad prestolico. Tako stanje je trajalo leto za letom.

Tekom letošnjega leta pa se je notranja situacija na Kitajskem vendarle precej spremenila. V Kantonu je ves čas gospodovala posebna vlada, ki jo je sprva vodil Dr. Sun-jatsen, to je oni mož, ki je izvedel 1. 1911. revolucijo na Kitajskem in vrge monarhijo. Po njegovi smrti so ostali v Kantonu njegovi politični pristaši. Reorganizirali vlado in pričeli veliko akcijo za reorganizacijo Kine. Njihov načrt je, odstraniti vpliv tujcev, odpraviti privilegije tujih držav, ki imajo po pogodbah v mnogih kitajskih mestih eksteritorijalno ozemlje, takojšenovne koncesije, ki so stoje popolnoma pod gospodstvom tujih držav, vrh tega pa tudi v rokah pobirane carine. Kitajska se že dalje časa trudi, da bi odpravila te privilegije veseli, ki jih smatra za nevedne in nezdružljive z duhom časa in načelom kitajske državne suverenosti. Velele so sicer izjavile na konferenci v Washingtonu v letu 1922, da so pripravljene sprejeti kitajske zahteve v tem pogledu, toda samo pod pogojem, da se osnuje tako močna državna oblast v Kini, da bo mogla garantirati točno in pravilno funkcioniranje uprave tako v pogledu carin kot glede razmerja do inozemcev in njihovih podjetij.

Kantonci pa so vzeli popolno emancipacijo Kitajcev za svoj glavni program in si s tem pridobili simpatije vseh kitajskih nacionalistov. Hkrati je stranka Kantoncev, ki je znana pod imenom Kuomintang, pričela propagando za socialno zaščito kitajskega delavstva, saj so v njenih vrstah organizirani tudi socialisti; in naposled je sklenila resno zvezo s sovjetsko Rusijo, ki je poslala v Kanton svoje propagatorje in vojaške strokovnjake. Zato se kantonске čete označujejo kot rdeče ali tudi kot kitajski boljševiki.

Ko je bil premagan na severu maršal Pengjuhsang, ki je tudi zaveznik sovjetske Rusije, so začeli Kantonci, da mu pomorejo, uspešno ofenzivo proti njegovim nasprotnikom; polastili so se tekoma zadnjih mesecev vse južne polovice Kitajske z velikimi mesti Vučang in Hankov vred ter celo svojo vladno preložili v Vučang ob veliki reki Jangtse-Kiang. To je imelo za posledico, da so tudi severnokitajski generali strnili svoje armade in jih poslali proti Kantoncem. Ob Jangtse-Kiangu, morda v okolici Sanghaja, ki je v prvi vrsti cilj kantonске ofenzive, je torej pričakovati v bližnji bodočnosti odločilnih bitk.

Protitujsko gibanje se obrača v prvi vrsti proti Angliji, ki je seveda na Kitajskem tako gospodarsko kakor tudi politično najbolj angažirana. Da bi odvrnila ost kitajskega nacionalizma, je izdala angleška vlada spomenico, s katero poziva zainteresirane velele, da spremenijo washingtonski sklep in priznajo carinsko samostojnost Kitajske že pred ustanovitvijo avtoritativne centralne oblasti na ta način, da dovolijo pobirati doklade na carine onim oblastem, ki v posameznih provincinah faktično vrše vladno.

Toda angleškemu stališču se je pridružil samo Amerika. Francija in Japonska pa ne; vrh tega so predloge spomenice odklonili Kantonci in tudi severni generali so nezadovoljni z njimi.

Najvažnejše pa je, da so se ta čas pričeli dejanski napadi Kantoncev na Angleže in celo tudi druge Evropejce; v Hankovu so množice zasledile angleško koncesijo, odkoder so morali inozemci pobegeti. Sedaj se pripravljajo slične opasne stvari tudi drugod, osobito v Sanghaju, dasi to največje kitajsko pristanišče še ni v kantonških rokah. Z vsem tem se odnosi med Kitajci in Evropejci, osobito Angleži, postredujejo vedno bolj; v Sanghaju so zbrane velike pomorske sile inozemskih držav in ni izključeno, da nas v kratkem ne presenetijo nove alarmantne vesti z daljnjega vzhoda.

Gospodarstvo

Naša trgovina s Čehoslovasko

Prejeli smo »Mesečni pregled zunanje trgovine CSR« za november 1926, iz katerega povzemo podatke o uvozu in izvozu iz Jugoslavije. Čehoslovaski uvoz iz naše države je znašal v decembru 38.523.610 kg in 6724 komadov v skupni vrednosti 50.289.901 Kč. Od januarja do konca novembra 1926 je uvozila Čehoslovacka iz Jugoslavije 385.962.882 kg in 60.285 komadov v skupni vrednosti 486.484.948 Kč. Od tega odpade v 11 mesecih preteklega leta na žito, moko in druge poljske pridelke 297.796.395 Kč, na živino 70 milijonov 307.808 Kč, na sadje in zelenjavo 25.176.750 Kč, na mineralije 22.516.063 Kč, na masl 13.563.182, na odpadke 10.491.524 Kč, na pomožne kemikalije izdelke 9.199.781, na živalske proizvode 7.487.828, na papir in papirne izdelke 5.426.709 Kč itd.

Izvoz Čehoslovacke v Jugoslavijo je znašal v novembru 20.118.586 kg in 40.745 komadov v skupni vrednosti 68.994.241 Kč. Od januarja do konca novembra je izvozila CSR v našo državo 120.602.173 kg in 350.417 komadov v skupni vrednosti 897.389.737 Kč. Po teži je bil njen izvoz znatno manjši, po vrednosti pa skoraj za 100 odstotkov večji. Največ je izvozila Čehoslovacka v našo državo bombaže, preje in bombaževine (za 266.863.941 Kč), dalje žaglnih snovi (za

188.160.036 Kč), volne, volnene preje in volnene blaga (za 124.535.957 Kč), železa in železnine (za 106.379.592 Kč), usnja in usnjenih izdelkov (za 37.608.522 Kč), lanu, konoplje, jute in drugih rastlinskih izdelkov (za 30.670.062 Kč) itd.

—g Naša trgovina z Nemčijo. Jugoslavija je uvozila v Nemčijo leta 1926. za 50.261.198 Din, leta 1921. za 174.412.177 Din, leta 1924. za 682.123.082 Din in leta 1925. za 866.323.055 Din. Izvoz iz Nemčije je znašal leta 1920. — 99.305.936 Din, leta 1921. 397.445.506 Din, leta 1922. 311.005.113 Din, leta 1923. 339.323.550 Din, leta 1924. 388.962.378 Din in leta 1925. 636.850.113 Din.

—g Za pocenitev kredita. Poštuna hranilnica je začela dajati lani lombardna posojila na podlagi državnih papirjev in sicer tako, da je naknadno priznala to pravico vsem lastnikom državnih papirjev. Obenem je znižala obrestno mero pri posojilih od 8 na 7%, kar nedvomno zelo ugodno vpliva na pocenitev kredita v naši državi. Tekom lanskega leta je izplačala Poštuna hranilnica na podlagi zastavljenih državnih papirjev 39.322.196 Din. Letos je povpraševanje po posojilih znatno večje, vendar bo po Poštuna hranilnica lahko ustregla vsem prošncem, ker ima na razpolago 130 do 140 milijonov gotovine.

—g Težave naših izvoznikov žita na Čehoslovasko. Kakor poročamo na drugem mestu, tvorijo žito in poljski pridelki glavni kontingent našega izvoza v CSR. Zato je razumljivo, da se izvozniki žita zelo zanimajo za pogoje, pod katerimi jim je dovoljeno izvažati žito v CSR. Do nedavnega je bilo treba predložiti potrdilo o poreklu. Zdaj je dotična odredba čehoslovacke vlade razveljavljena. Kljub temu so čl. carinske oblasti nedavno zavrnil 9 vagonov žita, ki so ga poslali iz Novega Sada. Novosadska borza je intervenirala v tej zadevi pri čehoslovackem poslaniku v Beogradu, ki je izjavil, da je nastal incident samo radi neinformiranosti carinskih organov.

—g Transiti monopolskih proizvodov. Naš generalni konzulat v Trstu je poslal pristojnim ministrstvom in vsem gospodarskim zbornicam v državi obširno spomenico, v kateri predlaga, da bi dovolila naša država tranzit tujih monopolskih proizvodov preko našega ozemlja. Konzulat nasteva konkretne primere koristi, ki bi jo imele pri tem naše železnice. Vprašanje tranzita monopolskih proizvodov je že deli časa aktualno in se bo rešilo sporazumno z mowopolsko upravo.

—g Konferenca o novem voznem redu. Včeraj se je pričela v Budimpešti konferenca o novem voznem redu za vse evropske države. Te konference se vrše vsako leto in so z gospodarskega stališča zelo važne. Lani se je vršila konferenca o voznem redu na Sušaku. Na letošnji konferenci zastopata našo državo inspektorja zagrebške direktcije Horwat in Munjevič.

—g Poljedelski tečaj. V poljedelskem ministrstvu izdelujejo program za tečaj, ki se bodo vršili od 20. t. m. do marca. Tečaj bodo posejali kmetovalci. Vršili se bodo v kmetijskih šolah in kmetijskih oglednih stanih.

—g Avstrijska mlinarska industrija zahteva večjo carinsko zaščito. Avstrijska mlinarska industrija je pokrenila novo akcijo za zvišanje zaščitne carine. To bi pomenilo hud udarec za našo mlinarsko industrijo.

Mag. št. ad 32743-26-ref. XVIII.

Razglas

Prijave psov.

Vse pse na ozemlju mestne občine ljubljanske ne izvzemši Barje, morajo lastniki, oziroma rejniki prijaviti mestnemu magistratu v Ljubljani radi vpisa v pasji kaster.

Vsak lastnik, oziroma rejnik psa mora prijavo, ki se nanaša na datum položaja, spol, pasmo, barvo ter uporabo psa (za lov, luksus itd.), izvršiti ustno najkasneje do dne 31. januarja 1927.

Kdor si nabavi psa kasneje tekom leta, ga mora prijaviti takoj po nabavi.

Najkasneje tekom 3. dni je prijaviti mestnemu magistratu tudi vsako premembo, ki se tiče psa, posebno vsako sumljivo obolenje, pogin, pobeg, zopetno povrnitev ter preselitev ali oddajo psa drugemu lastniku, oziroma rejniku.

Za vsakega psa se mora ob priliki prijave nabaviti pasjo znamko za leto 1927 ter plačati občinsko takso v znesku Din. 100.—.

Mladiči morajo dobiti pasje znamke takoj, ko so sposobni za samostojno življenje ne glede na to, koliko časa so pri psici.

V smislu določila § 4 zakona z dne 12. avgusta 1922, U. l. št. 429-131, plača vsak zamudnik pasjo takso v dvojnem znesku.

Nove pasje znamke za leto 1927 izdaja popisovalni urad mestnega magistrata ljubljanskega (Mestni trg številka 27-II. nadstropje, vrata št. 46), kateri sprejema tudi vse prijave in naznanila.

Takse oproščeni so le psi varuhi, ki so na verigi. Če je smatrati psa za čuvaja, to je za psa, ki je za varstvo posestva potreben, odloča mestni magistrat.

Zategadelj je do dne 31. januarja 1927 prijaviti tudi vse pse čuvaje.

Lastniki, oziroma rejniki, katerih psi so bili kot čuvaji oproščeni pasje takse že leta 1926, morajo najkasneje do dne 31. januarja 1927 predložiti popisovalnemu uradu mestnega magistrata tudi oprostilno odloke.

Lastniki oziroma rejniki psov, kateri bi do dne 31. januarja 1927 ne izvršili predpisanih prijav, bodo na podlagi določila § 63 zakona z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. št. 177, kaznovani z zaporom do 2. mesecev, oziroma z globo do Din 3000.—.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 12. januarja 1927.

30.000 Din

posojila išče trgovec v svrhu povečanja trgovine na zelo prometnem kraju, event. se sprejme družabnik. — Ponudbe pod »Sigurnost 115« na upravo »Slov. Naroda«.

Gospodična,

ki je dovršila z dobrim uspehom trgovski tečaj, išče stalno službo pri večjem podjetju. Zmožna slovenskega in nemškega jezika, stenografije, strojepisja ter vseh pisarniških del. — Ponudbe pod »Dober uspeh 89« na upravo »Slov. Nar.«.

Štev. 1469-ref. IX.

Pekarno

na prometnem kraju na deželi iščem v najem. — Ponudbe pod »Pekarija 102« na upravo »Slov. skega Naroda«.

Stanovanje

večje sobe s kuhinjo in pritliklami išče mlad zakonski par v stari ali novi hiši. Plača 300—400 Din mesečno. event. plača 1/2 pol leta vnaprej. — Ponudbe pod »Cistost 114« na upravo »Slov. skega Naroda«.

□□□□□□□□□□

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo

mizarskih del z okovjem vred ter dobavo in polaganje parketnih podov

za novo 80 stan. hišo na Ahacjevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni razpisni pripomočki in podatki se dobe počenši z 20. januarjem 1927 med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica št. 1.-III.

Ponudbe je vložiti najkasneje do 25. januarja 1927 do 11. ure dopoldne pri imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 15. januarja 1927.

TRI-KO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dekolance, nahrbtniki z solarje in lovc, dežniki, klot, šlomi, žepni robci, palice, ilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in brivce edino le pri trdki.

Josip Petelinc
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika.

—nižje cene

Na veliko in malo

Kolosalni uspehi pri popolnoma razprodanih vseh dosežanih predstavah je dosegel veliki senzacijelni film

CIRCUS BEELY

ki je s svojo prekrasno veliko gala predstavo vzbudil v Ljubljani splošno pozornost in zanimanje. — Izvrstni so v svojih vlogah: Krasna

HANNI WEISE
elegantni
HARRY PIEL

In simpatični Erich Kärra Tietz. Oba dela tega nad vse zanimivega filma predvajamo v enem sporedu pri navadnih cenah Elitni Kino Matica. Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker je interes izredno velik

Enodružinsko

hišico

z lokalom in prostim stanovanjem na prometnem kraju v mestu ali na periferiji mesta — kupim takoj — Ponudbe z navedbo cene pod »Pro-metni kraj 87« a upravo »Slov. Naroda«.

Ovirane, otomane, zimnice, žične oložke, garniture

—največji izbirni in v največjem nakupu dobite pri trdki

Rudolf Sever
Ljubljana, Marjin trg 2
nasproti franciskanske cerkve

—povsem novo nakupno delovno in senčilo kar tar senčilo ali park.

Pozor! na trdnosti hito in cila

OCARINJENJE

vseh avoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi nitro, skrbno in po najnižji tarifi **Rajko Turk**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9, nasproti carinarnice. Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno

Brez konkurence!

Inventurna razprodaja

damskih lakastih in atlasastih čevljev za ples. Vsak par

samo Din 150.—

Aleksander Oblat

Sv. Petra c. 18.